

Laiškai

LIETUVIAMS

1966

BIRŽELIS / JUNE

***	GYVENIMUI TEKANT	222
P. Razminas	PAŠAUKIMAI IR JAUNUOMENĖ	224
V. Kleiza	JAUNIMO METŲ PROGA	232
R. Kriaučiūnas	PSICHOTERAPIJA – II	235
A. Grauslys	TARTUM PASAKOJE...	239
VI. Šlaitas	EILĖRAŠČIAI	240
J. Vaišnys, S. J.	MAN NEPATINKA...	249
K. Trimakas, S. J.	EVOLIUCIJA IR ŠV. RAŠTAS	251
Alė Rūta	“AGONIJA”, “KĄ LAUMĖS LĖMĖ”, “AUKSO ŽAŠIS” (rec.)	252
L. Gailiušienė	MAN RŪPI...	254
J. Sav.	JUNGTUVIŲ SUKAKTIS	255
V. Jurgaitytė	ATSAKOMYBĖ MYLĖTI	257
S. M. Jurgita	MOTERIS – KITU KELIU	258
***	IŠKARPA IŠ ANAPUS	259
P. Pakalnis	BENDRO DARBO VAISIAI	260
S. Semėnienė ir D. Koklytė-Lukienė	EKRANO MIRGESY	262
	SKAITYTOJO ŽODIS	264

LAIŠKAI LIETUVIAMS – Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Vyriausiasis redaktorius Kęstutis Trimakas, S. J.

Vyresnysis redaktorius Juozas Vaišnys, S. J.

Redakcijos nariai Gediminas Kijauskas, S. J.

Dr. Arūnas Liulevičius

Techninė redaktorė Birutė Bulotaitė

Foto redaktorius Algimantas Kezys, S. J.

Administratorius Petras Kleinotas, S. J.

Viršelis ir vinjetės Algirdo Kurausko

Adresas 2345 W. 56th St., Chicago, 111. 60636

Telefonas RRepublic 7-8400

Spaustuvė Immaculata Press, Putnam, Conn.

Prenumerata metams – 4 dol.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc. Yearly subscription \$4.00, single copy 40c.. Entered as second class matter and 2nd class postage paid at the Post Office, Chicago, Ill. and additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

laiskai

LIETUVIAMS

Vol. XVII Nr. 6

BIR ŽELIS / 1966 / JUNE

SUTVERK, Viešpatie, man sūnų, kuris būtų pakankamai stiprus žinoti, kada jis yra silpnas, ir pakankamai narsus pažvelgti sau į akis, kada jis bijos; sūnų, kuris bus išdidžiai nenuolaidžiaujęs garbingai pralaimėdamas, o taip pat švelniai nuolankus pergaleje... Tada aš, jo tėvas, galėsiu šnibždėti: "Negyvenu be reikalo".

Generolas D. MacArthuras

GYVENIMUI TEKANT

Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso Čikagoj proga L. L. redakcija dedikuoja lietuvių jaunimui šį žurnalo numerį, kuriame atsispindi mūsų dėmesys jaunimu, ypač P. Razmino "Pašaukimai ir jaunuomenė" ir V. Kleizos "Keletas pastabų Jaunimo Metų proga" straipsniuose.

■ Lituanus

Lituanus pavasarinio vajaus proga mūsų spaudoje pasirodė įvairių pasisakymų apie šį anglų kalba leidžiamą mokslinį-kultūrinį žurnalą.

Du amerikiečių universitetuose dėstą lietuviai Vyt. Vardys ir R. Šilbajoris gegužės 14 d. *Draugo* kultūriniame priede nurodė to žurnalo svarbą ir vieną kitą gairę ateičiai.

Vyt. Vardžio nuomone, dėl finansų ribotumo *Lituanus* žurnalas turi taikyti į pačius pagrindinius taikinius, kurių svarbiausias yra "mokslo žmonių ir švietimo — akademinio jaunimo pasaulis". R. Šilbajoris pridėjo, kad jis skirtinas ne tik svetimtaučiams, bet ir lietuviškam mokslus einančiam jaunimui, kurį sunkiai besiekia lietuvių kalba rašomi kultūriniai leidiniai (ypač dėl jų silpno lietuvių kalbos mokėjimo). Dėl tos priežasties *Lituanus* turi būti ne tik buvusios tikrovės veidrodis, bet ir šiandieninės lietuviškos tikrovės kūrėjas", rašas "ne tik protui lengviau prieinama anglų kalba, bet ir sielai artimesne šios dienos, modernaus lietuvio čia. Vakaruose,... kalba".

Šie pasisakymai atkreipia mūsų visuomenės dėmesį, kad *Lituanus* yra ne svetimtaučiams *kažkienu* leidžiamas laikraštis, bet taip pat *mūsų* visų reikalas, prie kurio turėtume prisidėti kas kuo galime — dėmesiu, raštu ar bent materialine pagalba.

■ "Ateities" atviras reagavimas

Ateities žurnale "kelių žmonių straipsniuose prasimuša *tiesioginis žmogiškumas*, toks atviras ir garbingas reagavimas į aplinkui vykstantį gyvenimą, kad ir seni bei skeptiški priešai (ateitininkų — Red.) sąjūdžio žmonėms įgyja naujos pagarbos".

Taip apie ateitininkų leidžiamą *Ateities* žurnalą pasisakoma ne kokiame katalikų leidžiamame laikraštyje, bet liberališkos krypties žurnale *Metmenyse* (1965, 10 nr.). Straipsnio autorius V. Kv. (dr. Vyt. Kavolis) mato tą atvirą ir garbingą reagavimą keliose srityse: kryptyje į "atviresnį tikėjimą", konkrečiame humanizme, beiluziškume apie save ir lietuviškoje tematikoje.

V. Kv. rašo: "Artimo meilės principas *Ateities* autorių yra nuolat pabrėžiamas raginimais kovoti prieš rasinę neteisybę, neturtą, skurdą ir (rečiau) militarizmą. Konkretus humanizmas atrodo beveik pačiu svarbiausiu žurnalo žmonių rūpesčiu". Toliau sakoma: "Tačiau praktinis *"Ateities"* humanizmas specialiai neišvedamas iš religinės doktrinos... Argumentuojama iš savęs, iš tiesioginio žmogiško pergyvenimo, socialiniais ir humanistiniais, bet ne teologiniais ar filosofiniais argumentais".

Į šitokius išvedžiojimus tiksliausiai tegalėjo reaguoti patys paliesti *Ateities* žmonės. Balandžio numery *Ateities* redaktorius S. Radvila, pavadinęs šį dr. V. Kavolio pasisakymą apie *Ateitį* "žmogišku ir teigiamu", visgi nedviprasmiškai pabrėžė: "Atrodo, kad rūpinimasis bendrais žmonijos reikalais bei tiesos ieškojimas nėra nei vienos srovės žmonių monopolis. Čia susitinka žmonės iš įvairių organizacijų bei srovių. Tad ir dr. V. Kavolio teigimas, kad *Ateities* žmonių konkretus humanizmas išplaukia iš sekularinės, o ne krikščioniškos laikysenos, yra tam tikras "triumfališkumas" liberalinei idėjai ir "netikinčiam". Pati didžiausia straipsnio silpnybė yra sudogmatinimas savų įsitikinimų ir nutapytas svetimųjų rūpesčių ir sampratų savomis spalvomis".

Dr. V. Kavolis pripažino *Ateities* žmonėms "atvirą ir garbingą reagavimą į aplinkui vykstantį gyvenimą". Prie tokių reagavimų prisiskaito ir jų tvirtinimas, kad jų konkretus humanizmas išplaukia ne iš sekuliarinės, bet iš krikščioniškos laikysenos. Tikėkimės, kad ir dėl šio atviro ir garbingo reagavimo dr. V. Kavolis įgis *Ateičiai* dar daugiau pagarbos.

■ Vatikano pašto ženklai

Viešai jau aišku, kad lietuvių atžvilgiu Vatikane padaryta, rodos, nelengvai atleidžiama klaida: ant 1000 m. krikščionybės įvedimo Lenkijon sukaktį mininčiųjų pašto ženklų atspausdinti Vilniaus Aušros Vartai.

Prieš tokią klaidą protestuoti galima ir net reikia, kad Vatikano atsakingas vietas užimantieji atkreiptų reikiamą dėmesį į mažesniųjų tautų opiuosius reikalus. Lietuviai savo protestą jau yra įvairiopa išreiškę.

Tik, pakilus kraujo spaudimui, pasitaiko vienas kitas kraštutinumas: vieni pakaltina Dievą ir žada nebetikėti, kiti — popiežių ir žada jo nebegeberbti. Taip besikarščiuojantys vis ką nors sumaišo: pirmieji — Dangų su žeme, antrieji — Bažnyčios popiežių su Vatikano paštininku.

Betgi išmintingesniems nereikia nė aiškinti, kad Dievas tų pašto ženklų leidimo neužvaizdavo ar kad dėl Vatikano pareigūnų padarytos klaidos neturi nukentėti tikėjimas ar lojalumas popiežiui.

■ Ar automobiliai saugūs?

Paskutiniaisiais mėnesiais Washingtone daug kalbama apie automobilių saugumą. Senatoriaus Ribicoffo vadovaujama komisija surado, kad nemažas skaičius automobilių katastrofų atsitinka dėl jų mechaninių trūkumų, kaip nepatvarių padangų ir kt.

Nors automobilių gamintojai priešinasi, tvirtindami, kad tai pažeistų jų interesus ir tuo pačiu pakenktų krašto ekonomijai, tačiau Kongresas žada priimti įstatymus, kurie reikalautų gaminti saugesnius automobilius.

■ Naujos apeigos vertinamos

Manhatteno Kolegijos psichologijos fakulteto vedėjas prof. A. J. Summo paskelbė liturginius klausimus liečiančio apklausinėjimo išvadas *The Catholic World* vasario numeryje: 1) viena iš svarbesnių priežasčių, kodėl liturginių apeigų pakeitimai nepatinka, yra noras, kad "viskas būtų taip, kaip būdavo"; 2) pakeitimai būtų buvę daug palankiau priimti, jei žmonės būtų tinkamiau ir iš anksto paruošti.

Iš pasisakymų išryškėjo: 1) bendrai žmonės vertina Bažnyčios pastangas konstruktyviai keisti liturgines apeigas, 2) jie pageidauja, kad kunigai palankiau priimtų apeigų pakeitimus, o pasauliečiai aktyviau jose dalyvautų ir 3) jie norėjo, kad pakeitimai būtų vystomi toliau.

Šie amerikiečių pasisakymai didele dalimi atitinka *Laiškų Lietuviams* anketos duomenims, kai 83% į ją atsakiusiųjų lietuvių išeivių pasisakė mėgstant naujas apeigas ir tik 17% nemėgstant.

■ Oi, kas kalbos

Kartą vienas žmogus, kuris mažai kalbėjo, bet daug galvojo, pavadino tuos, kurie daug kalba, bet mažai galvoja, "šnekuoliais".

"Šnekuolių" pasitaiko visur. Pavyzdžiui, jei ateitininkas kartais, dėl savo riboto dainų repertuaro ar paveiktas "ekumeninės dvasios", uždainuoja "Lauželis, lauželis", tai jo "šnekuoliai" draugai mintimis jam prisega geltoną kaklaraištį. O jei koks skautas, išėjęs "stovyklauti, patyrimo daugiau gauti", kartais užkliūna ateitininkų būrin, tai jo "šnekuoliai" broliai ar sesės jam tą patį kaklaraištį bent žodžiais nuriša.

Vėl. Jei, progai pasitaikius, pasikalba kas su laisvajam pasaulin iš okupuotos Lietuvos laikinai atvykusiuoju, tai "šnekuoliai" išeiviai jį tuoj apšaukia komunistu. Gaila, kad geležinė uždanga ne visas paslaptis išduoda: tikriausiai ir ten, anapus, "šnekuoliai" komunistai tokį su išeiviais pakalbėjusįjį pavadina koku nacionalistiniu buržujumi.

Ir vėl. Jei vienas kitas lietuvis katalikas susitinka su vienu kitu lietuviu protestantu, tai vėl girdėsi keistų atsiliepimų: iš katalikų tarpo "šnekuolis" pasakys, kad sąmokslininkai ruošiasi sprogdinti Šiluvos koplyčią Washingtone; o iš protestantų — kad anie protestantai jau tapo "perkrikštyti" papistais.

"Bile ką" kalbėti — lengva; pagalvoti — daug sunkiau. Dėl to visur pasitaiko nemaža "šnekuolių". Jie kalba apie viską kaip tik dėl to, kad apie nieką negalvoja. Bet jų kalbą dalia liūdna: ji išminties žmonėms neatneša, o kenkti kenkia.

v

Pašaukimai ir Jaunuomene

PRANAS RAZMINAS

Jei šiuo straipsniu visuomenėj bus pradėtas pašaukimų reikalų dialogas, tai ne veltui čia yra leidžiamasi į šios degančios problemos sritį.

Temos gimtadienis. Temos kilmė gana paprasta. Praeitų metų "Aidų" spalio mėn. nr. trečiam viršelio puslapy buvo įdėtas tėvo Leonardo Andriekaus, O.F.M., pranciškonų provincijolo, trumpas straipsnis, pavadinamas "Jaunimo metų angoj". Perskaičius kilo klausimas, kodėl jis nebuvo išskirtinu būdu įdėtas pirmajame žurnalo puslapyje. Šis nustebimas ir iššaukė pasisakymą apie pašaukimus ir jaunuomenę.

Nenorėčiau šiuo rašiniu ko nors nusteibinti, jei pasirodyčiau esąs ne tiek pašaukimų proklamuotojas, kiek apskritai šios aktualios problemos kėlėjas. Čia nebus siekiama būtinai derinti savo pasisakymus su apskritai apie pašaukimus nusistovėjusiomis mintimis. Rašinio mintys, galimas dalykas, kryžiuosis net su autoritetingų asmenų mintimis. Nesileisiu ir į man neįkandamą

teologinį samprotavimą. Kas čia pasirodytų neva teologišku dalyku, laikytina neišvengiamybe problemą svarstant, bet ne noru problemą teologiškai pasvarstyti.

PAŠAUKIMŲ PROBLEMA

Pašaukimų problema — visų problema. Pašaukimų problema nėra nei vien tėvų bei šeimų, nei vien kunigų, vienuolių bei vienuolynų, bet tai yra gyvybinė visos krikščioniškosios visuomenės, viso krikščioniškojo medžio problema, tai visų tų, kurie gyvena taip, kaip tikėjimas įpareigoja. Kai užkliudome pašaukimus, užkliudome visą didžiąją krikščioniškąją šeimą. Netikslu būtų kaltinti vieni kitus, kai lygiai visų pareiga vieni kitus paremti. Pašaukimai yra gyvybinis lietuvių katalikiškosios išeivijos reikalas. Nėkelčiau šito klausimo, jei negalvočiau, kad pašaukimų mažėjimas ar gausėjimas nerodytų apskritai lietuviškojo jaunimo gyvosios krikščioniškosios dvasios, kuria yra kiekvieno būtina pareiga rūpintis, o ne palikti tai vienuolynų ar kunigų seminarijų atstovams, kurie dažnai tuščiomis rankomis ir skaudančiomis širdimis sugrįžta į savo namus.

Pašaukimų mažėjimas rodo jaunimo gyvosios dvasios silpnėjimą, nes pašaukime kaip tik apsieiškia jaunimo idealizmas ir aukos dvasia. Nesunku kalbėti apie didžiosius idealus, tačiau reikia didelio idealizmo patį save paaukoti.

Jaunimo gyvoji dvasia apsieiškia ne tuo, kaip uoliai jis religines pareigas atlieka, bet kaip sugeba aukotis, atsisakydamas kad ir sveikų polinkių. Juk kas bloga mylėti, turtingu būti, išigyti garbės, bet kiek tuose polinkiuose yra aukos dvasios, savęs atsižadėjimo, tai jau kitas dalykas. Ar lietuviškasis jaunimas nemyli, nekuria šeimų, nesiekia mokslų, neatlieka religinių pareigų? O tačiau pasigendame jame gyvosios krikščioniškosios dvasios, kaip jos pasigenda ir visas krikščioniškasis pasaulis.

Gyvoji dvasia apsieiškia aukos meile. Kiekvienas žmogus yra pašauktas Amžinos Išminties kiurį nors uždavinį savo gyvenime atlikti. Tačiau kiekvienas krikščionis yra pašauktas išskirtinei misijai — šventumo misijai. Kiekvieno krikščionio gyvenim-

mo pagrindas yra aukos meilė. Kur nėra meilės, ten nėra ir gyvosios krikščionybės.

Pašaukimų problema — viso krikščioniškojo bei katalikiškojo pasaulio problema. Katalikų Bažnyčia nesuprantama be kunigo. Jo nesant, ateis jo pavaduoti moderniaame pasaulyje psichiatrai, įvairūs psichologai, o, jiems neįveikiant rikiuoti žmonių dvasinio gyvenimo, ateis ateistai, kurių veikla visam kultūringam pasauliui jau žinoma. Jei tai būtų senieji amžiai, tada ateitų žyniai, burtininkai, raganos, žodžiu, kitą pasaulį labiau "pažįstantieji" atstovai.

Mūsų jaunuomenė neieško ir neranda kelių į pašaukimą, o mes patys vengiame prisidėti prie pačios problemos sprendimo.

Pirmiausia visų dėmesys krypsta į šeimą. Kodėl šeimos neduoda pašaukimų, t. y. nepasiunčia savo vaikų į vienuolynus, į kunigų seminarias?... Juk lietuviškoji kunigija jau baigia išmirti... Už dešimties metų joks S.O.S. nebeпадės, ir į lietuviškas parapijas ateis kitų tautybių kunigai...

Jei šiuo rašiniu būtų pradėtas pašaukimų reikalu dialogas, tai ne veltui būtų leistas į šios degančios problemos sritį. Keliamos mintys — tai tik bandymas pačią problemą suaktyvinti, bet ne ją išspręsti. Atsitiktiniai bei pigūs pasiūlymai tik patį svarbų klausimą žemintų, bet ne spręstų.

PAŠAUKIMŲ GIMTADIENIS

Atsiliepiamas į kvietimą. Pašaukimai kartais gimsta keistose aplinkybėse. Taip pat čia reikėtų paliesti pakvietimo ir pašaukimo sąvokas. Pakvietimas turi švelnesnį atspalvį. Šio žodžio sąvoka labiau derinasi su žmogaus laisvu apsisprendimu. Šaukimas turi labiau įsakomosios prasmės. Jeigu kas šaukia, tai ir eik, nors ir nebūtų didesnio noro. Valdovo pakvietimas ar pašaukimas, nors ir švelniausiu balsu, yra lygus įsakymui. Tas, kas nepaklauso kvietimo, kartais visą savo gyvenimą jaučiasi nelaimingas, kaip parodęs nedėkingumą. Tai natūralu. Juk ir žmonių gyvenime panašiai atsitinka. Į valdovo kvietimą turi atsiliepti kiekvienas kviečiamasis.

Argi kiekvienas jaunuolis, turįs sveiką kūną ir sveiką dvasią, galėtų jau tikti kunigo bei vienuolio pašaukimui?

Jei Dievas kviečia, tai žmogus negali neišgirsti, bet tik gali priimti ar nepriimti kvietimą, atsiliepti ar neatsiliepti. Kalbant apie lietuviškąjį jaunimą, reikėtų pasakyti, kad jis, nors ir kviečiamas, vengia atsiliepti, vengia aukos. Neišvengiamai čia reikia dar kito žmogaus, kuris padėtų suprasti, jog jaunuolis tikrai yra kviečiamas, jog tai tikrai yra vynuogyno Šeiminingo balsas. Kartais tam kvietimui suprasti, išgirsti ir jam paklusti, juo pasekti ir pasirengti didžiajai misijai yra vadinamos kunigų seminarijos bei vienuolynai. Nesirūpinant "prieaugliu", gali apaštalu eilės taip praretėti, kad susidarytų Bažnyčiai katastrofiška padėtis. Tad supratimo, apsisprendimo ir pasirengimo metas kiekvienam apaštalui yra būtina reikalingas. Verčiau mažiau, bet gerų vynuogyno darbininkų, negu daug, bet silpnų.

Pašaukimų atpažinimas. Jei sakoma, kad reikia pašaukimus ugdyti, tai, rodos, norima pasakyti, kad jaunuolyje rusenanti mažą pašaukimo kibirkštėlė turi išaugti į stiprią aukos liepsną, kuri taip reikalinga kiekvienam apaštalui. Bet ar galima pašaukimą pažadinti? Kodėl kunigai ar vienuoliai, ieškodami pašauktųjų, taip dažnai sugrįžta tuščiomis rankomis į savo namus? Argi jų tuščios rankos nerodo, kad mūsų jaunuoliams trūksta aukos dvasios? Ar tarp mūsų nevaikščioja klaidžiojantieji pašaukimai, kurių mes nesugebame atpažinti? Jie gali sunykti, jei nebus pastebėti, kaip sunyksta nuošalume žydinti gelė. Nereikia drąsos

Tremties jaunimo abejingumas dvasiniam luomui šiuo metu gal yra pasiekęs pačią viršūnę... Pasaulio Lietuvių Jaunimo Metų proga tenka atvirai klausti: kur slypi šios mūsų jaunimo religinės krizės šaknys? Ar svetimoj aplinkoje, ar mummyse pačiuose? Problemą ryškinti turėtų visi: ir jaunimas ir senimas. Visuose suvažiavimuose, ypač jaunimo kongrese Čikagoje birželio 30, pašaukimų problemai reikėtų skirti žymią vietą. Taip pat ir visoje mūsų spaudoje, kuri religiją laiko kultūros dalim... Pagaliau į pašaukimų problemos gvildinimą privalo įsijungti ir pats jaunimas.

— L. Andriekus, O.F.M.

teigti, kad mūsų amžius pasižymi klaidžiojančiais pašaukimais, kuriuos išryškina tik dideli gyvenimo sukrétimai. Į tuos pašaukimus ir reikėtų nukreipti mūsų ypatingą dėmesį.

Modernieji laikai sutrukdė normalų jaunuolio brendimą ir savo vidaus pasaulio intymesnę pažinimą. Jis išsiplėtė į platumas be gilumos ir pasimetė. Nepažindamas savęs, jis negali suvokti aukos dvasios.

Lietuvoje visa parapija žinojo, kad toks ir toks jaunuolis "eina į kunigus". Parapičiai didžiavosi turį daugiau klierikų už kitus kaimynus. Vasaromis jie stebėdavo juos bažnyčioje kunigams patarnaujančius ar besimeldžiančius. Čia jau beveik niekas jų nemato ir niekas nepažįsta. Taigi, kaip viena žurnalistė yra pastebėjusi, vakar jaunuolis gazolino pilstytojas, o šiandien kunigas. Suprantama, tai nieko nėra žeminančio, bet tai rodo, kad mes gyvename kitame pasaulyje. Beje, ir skirtumo nėra, ar sūnus klierikas padėtų tėvui rugius kirsti, ar kitą kurį darbą dirbti. O kas žino apie kunigus-darbininkus, tai ir klausimo nekelti, ką klierikas parengiamaisiais metais turėtų dirbti.

Ar kuklusis Lietuvos kaimo jaunuolis, ar siaučiantis Amerikos didmiesčio lietuviukas, kiekvienas savo laiku ir savo vietoje. Būtume naivūs, kad, negalėdami pamiršti anų pirmųjų, atsisakytumėm paskutiniųjų. Tai naujas civilizacijos ir kultūros atstovas, tai nauja būsimam pilnutiniam žmogui medžiaga, iš kurios, pašaukimui esant, turės išeiti ir vykęs kunigo paveikslas.

L'homme propose, Dieu dispose. Ne tik Seimininkas kviečia, bet ir žmogus gali siūlytis, nes jis trokšta gėrio. Šeimininkui pasiūlomas kandidatas į vynuogyno darbininkus, tačiau, ar jis pasiūlymą priima, ar ne, pasilieka paslaptimi net ir tada, kada kandidatas į darbininkus turi palinkimą ir yra priimamas tarpininkų. Tad iš to ir kyla didelis atsargumas ir ilgų bandymo metų reikalas.

Iš pirmo žvilgsnio atrodytų, kad žmogus pašaukimų problemoje nedaug tegali, kad pašaukimas sprendžiamas be vienokio bei kitokio pasirengimo ar nusistatymo. Sakysim, kad pašauktasis į kunigus gali ir ne-

būti kunigu. Rodos, būtų čia tik vynuogyno Seimininko reikalas, o busimasis darbininkas nereikalingas raginimo iš šalies.

Kas nėra kunigu, tai tas, rodos, ir negalėjo būti niekados kviestas. Tačiau būtų netikslu taip samprotauti. Šeimininkas nekalta, jei kviestas prastovinėjo visą darbo laiką prie vartų.

Pašaukime galima išvelgti tam tikrą trikampį tarp Kviečiančiojo o balso, paties kviečiamoj o ir tarpininko. Kol nėra kvietimo, tol nėra ir atsiliepimo. Kartais ir geros valios kviečiamasis dėl kurių nors priežasčių negali pats vienas susikalbėti su Kviečiančiuoju, negali suprasti subtilaus balso. Tada reikalingas prityręs tarpininkas, kuris padeda išspręsti iškilusią problemą. Tai bendradarbiavimas trikampyje: Viešpaties kvietimas, kviečiamasis ir tarpininkas tarp subtilaus balso ir kviečiamoj o. Tačiau pagrindinis pokalbis vyksta tarp Šeimininko ir kviečiamoj o. Vynuogyno Šeimininkas gali kviesti ir netiesiogiai, bet per tarpininkus. Tad jų rolės negalima nuneigti. Be jų, galima spėti, niekados pašaukimų problemose ir nebus galima apsieiti.

Vieni į kvietimą atsiliepia, kiti — ne. Kitiems reikia net košmarinio sukrétimo, kad išgirstų Kviečiančiojo balsą. Juos reikėtų priskirti prie klaidžiojančių bei neryžtingų pašauktųjų. Štai jaunuolis mūsųje meldžiasis: "Viešpatie, neleisk man mirti šiame pragare. Aš, likęs gyvas, ateisiu dirbti į tavo vynuogyną". Viešpats prašymą išklauso, ir jaunuolis padidina darbininkų skaičių. Tai pašaukimų keliai. Ir tokie jau nebedrįsta žodžio neištesėti.

SAVO GYVENIMO PATIKRINIMAS

Lengviau yra krikščioniškai kalbėti, bet sunkiau krikščioniškai gyventi. Kad daugiau atsirastų pašaukimų, pirmiausia mes turėtumėm savo gyvenimą patikrinti. Juk niekas nėra taip galingas, kaip geras ar blogas pavyzdys. Pašaukimų neugdo nei divorsai, nei konkubinatai, nei naujųjų metų mūsiškai praktikuojami sutikimai, nei triukšmingi išgėrimai ir nusigėrimai, nei baladonės iki išnakčių, nei kitokia prabanga bei gyvenimo gėrybių perteklius. Gal leng-

viau pasakyti, kas neugdo pašaukimų, negu kas ugdo, tačiau ydos ir prasikaltimai niekad nesuderinami su gėriu. Krikščioniškas pareigas mes suredukuojame iki minimumo, tačiau pagoniškus malonumus kultivuojame pasigardžiuodami. Kol krikščionis mieliau gėrisi pagoniškais žygdarbiais, negu krikščioniškuoju šventumu, tol jis, ir būdamas krikščionis, tebestovi šalia krikščionybės, nors jos atvirai ir nepuldamas.

Pakviestasis svarsto aukos prasmę, tačiau jo nuosprendyje mes dalyvaujame visi. Aukos baimė jaunuolyje yra natūrali. Ir maža priežastis gali nuo jos atgrasyti. Neištesėti — geriau nepradėti. Šis reiškinys psichologiškai suprantamas. O jeigu galima per gyvenimą lengviau praeiti ir šį tą laimėti, tai kam save paaukoti. Juk du kartus žmogus negyvena. Apskritai problema, kad ir visomis žmogiškomis priemonėmis, gana sunkiai sprendžiama. Apvaizda tvarko žmogaus kelius. Žmogus tik pasiūlo.

Pašaukimų reikalu dabar ypatingai atsi-
gręžiama į šeimas, kuriose glūdi kviečiamųjų rezervas. Tačiau vienos šeimos čia maža tegali. Su jomis turi bendradarbiauti visa krikščioniškoji aplinka, visas krikščioniškasis medis.

PAŠAUKIMAI IR NAUJOJI KRIKŠČIONYBĖS ERA

Kad ateitų dvasinis atgimimas, reikalinga gerų apaštalu; kad susilauktumėm gerų apaštalu, reikia gerų pašaukimų; kad būtų gerų pašaukimų, reikia tampraus bendradarbiavimo su vynuogyno Šeimininku. Eukumeninis Katalikų Bažnyčios susirinkimas parengė planus naujai katalikybės ir kartu visos krikščionybės atsinaujinimo erai, kuri nusitęs į tolimą ateitį. Kad planai apimtų visas gyvenimo sritis, reikalingas dialogas, nes be klausimo ir atsakymo, be išsikalbėjimo nėra ir sprendimo. Senasis katekizmas, kad ir labai būdamas taiklus ir gyvenimui esmingas, modernaus krikščionio jau nebe patenkina. Be kitų krikščioniškojo gyvenimo sričių, pašaukimų sritis irgi reikalinga kieto dialogo, o ne vien tik vienašališko pasiklausymo. Mes turime vieni kitiems prie-

kaištų. Ir mūsų vyresnieji broliai, kad ir turėdami daugiau paveldėjimo teisių, neturėtų vengti pasiklausyti savo jaunesniųjų brolių priekaištų. Be kieto dialogo, vien nusiskundimais, ne tik problemos neišspręsi-
me, bet ir iš vietos nepajudinsime. Per daug stipri aplinkos nihilistinė dvasia. Dar daugiau. Problemos neišspręs nei pilnos bažnyčios tikinčiųjų tik tradiciškai, bet ne esmiškai nusiteikusių. Mes, tikintieji, savo krikščioniškas pareigas vykdome ne tiek iš savo ailaus tikėjimo, kiek iš tradicijos, iš gyvenimo rutinos. Dialogas galimas, dialogas naudinaas, dialogas būtinas. Jeigu jau jis nebūtų kam nors kitam reikalingas, tai bent jis patarnautų mūsų tautinei egzistencijai palaikyti už senosios tėvynės ribų.

Naujame pasaulyje pašaukimo materialinis momentas nei vertinamas, nei diskutuojamas. Čia jau yra išnykęs šiuo atveju tragizmas tarp tėvų, sūnų ar dukterų. Tačiau pašaukimai sumažėjo iki apverktino minimumo. Jaunimas šeimose apie pašaukimus dažnai išgirsta tik iš neigiamos pusės. Tai kelias, kuriuo padoriam sūnui neverta keliauti... Verčiau būti geru pasauliečiu, negu blogu kunigu. Ir čia eina kalbos nei sakytinos, nei spausdintinos. Bet jos eina ne pagonių, bet katalikų šeimose.

Tad pats laikas išvystyti gana atvirą dialogą tarp krikščioniškosios šeimos ir tų, kuriems tiesiogiai rūpi pašaukimų klausimas — kunigų ir vienuolių.

Gal mūsųose įsivyravus per didelė kritika bei pamėgimas viską piešti juodomis spalvomis. Tačiau, iš kitos pusės, lietuviškoji krikščioniškoji visuomenė stokoja dvisingumo. Tikėjimas labiau tradicinis, negu einas iš tiesos pažinimo. Jeigu ir teigiama, kad mūsų visuomenė tikinti, tačiau ji tradicijai yra atidavusi visišką pirmenybę. Juk mes tradiciškai einame kas sekmadienį į bažnyčią, tradiciškai vestuves keliame, tradiciškai vaikus bažnyčioje krikštijame, tradiciškai laidojame.

PAŠAUKIMAI IR JAUNIMAS

Nebūtų tikslu tikėtis griežtai išbalansuoto jaunimo. Brendimo kryžkelės nėra tiksliai apskaičiuota mašina. Svyravimų visa-

dos buvo ir bus. Į jaunimo dvasinį brendimą neigiamai veikia "sekso" propagavimas visais frontais. Ankstyvas darbas, pinigų galios pažinimas pakenkia net ir mokslo užsimojimams. Perankstyvos vedybos

neduoda dvasiškai išsiskleisti ir giliau pažinti save ir savo gyvenimo uždavinius. Labai retas — ir tai tik išimtinai — grįžta vėl į tolimesnį savo asmenybės tobulinimą.

Ar būtų tikslinga ir sėkminga pradėti žo-

dinį raginimą, kad mokslus einanti jaunuomenė pagalvotų ir apie pašaukimus, kurie reikalauja aukos dvasios. Reikia manyti, kad šis kelias neduotų pakenčiamų rezultatų. Į mūsų jaunuomenę taip stipriai veikia čia rastasis civilizacinis masalas, kad ji kol kas labai toli stovi nuo aukos dvasios. Jos fizinis ir dvasinis brendimas neina kartu. Fizinis pasaulis stipriai laiko apgožęs jo dvasinį pasaulį.

Būtų neįtikėtina, kad lietuvių jaunuolių tarpe nebūtų pašaukimų, kad nebūtų kviečiamųjų į pokalbį su vynuogyno Šeiminku, tačiau yra priežasčių, kurios jaunuolius atitraukia nuo pasiryžimo, ir jie tyliai nusigrįžta nuo slauto kvietimo.

O tos didžiosios kliūtys ar ir nebus, kaip minėta, naktinės baladonės, įvairūs sutikimai ir susitikimai, išgėrimai ir nusigėrimai, per anksti įsigyti automobiliai, per anksti pažinta pinigų galia ir apskritai vyresniųjų absoliutus nerūpestingumas duoti geresnį pavyzdį bręstančiam jaunimui. Kiekvienas šiam reikalui mes turime šimtus atsitikimų. Tad jų čia ir neminėsiu.

PAŠAUKIMŲ ISTORIJOS PUSLAPIS

Mūsų tautoje pašaukimų istorija panaši į kitų tautų pašaukimų istorijas. Juk dar taip netolimi laikai, kada nebajorui buvo sunkus kelias į kunigystę. Pirmiausia turėjo iš tėvų paveldėtą pavardę sudarkyti. Be šitos kliūties, patys tėvai ne kartą pasidarydavo didele kliūtimi vaikų apsisprendimo momentuose. Jei prancūzo tėvo ambicija stūmė sūnų būti teisininku, kad galėtų baigęs mokslus, kopti valdžioje karjeros laiptais, tai prieš pusšimtį metų mažiau pasiturinti lietuviškoji šeima linkėjo savo sūnui pasirinkti kunigo pašaukimą arba gydytojo profesiją. Apie kitas profesijas tėvai dažnai ir girdėti nenorėjo. Tačiau jie, stumdami sūnų į kunigus, buvo priešingi vienuolio gyvenimo keliui, nes tuomet sūnus turės atsisakyti nuo materialinių gėrybių, kurių, tėvų akimis žiūrint, kunigai nestokojo. Apie aukos dvasią sūnus teturėjo gana menką supratimą. Dažnai jis pakludavo, nors ir nejausdamas savy pašaukimo ženklų. Buvo

čia įvairių susikryžiavimų, kada vaiko valia pasipriešindavo tėvo valiai. Dieviškuoju kvietimu tėvai nesiinteresavo. Vienintelis buvo klausimas: nori ar nenori būti kunigas. Taip daug tėvų yra prisidėję ir prie nelaimingų pašaukimų. Štai kai kuris tėvas yra ir taip kalbėjęs savo sūnui: Jei eisi į kunigus, bus pinigų mokslui, jei neisi, žinokis, pats ieškokis gyvenimo kelio. Juk ne paslaptis, kad praeityje tėvai dažnai nusprendavo, kuo vaikas turi būti. Ir jų valia buvo šventa. Negeriau būta ir senaisiais laikais. Kai karalius ar kuris kitas valdovas visiems savo vaikams nebegalėjo parūpinti sostų, kad ir karu, nuskriaustiems ar mažiau gabiems parūpino jau lengvesniu keliu vyskupų ar abatijų sostus, o paskui juk medžioti po plačias girias nereikėjo didelio pasiaukojimo. Įdomumui pavartykime kad ir vyskupo Valančiaus Žemaičių Vyskupystę.

Net paskutiniai laisvės dešimtmečiai Lietuvoje buvo gana stebėtini. Buvo parapijų, kur kas metai būdavo primicijos, tačiau buvo ir tokių, kur tik per ketvirtį amžiaus pasitaikė vienerios. Netrūko mokslus einančios jaunuomenės. Ar nebus tai dėl to, kad klebonas buvo tik didžiulės parapijos ir stambaus klebonijai priklausančio ūkio geras administratorius. Asmeniškai per daug jaunuoliais nesidomėjo, ir pats save laikydamas per klaidą pašauktu. Jis buvo geros širdies, tačiau dvasinis parapijos gyvenimas buvo tik formalinio momento reikalas.

Su tuo nepasirengimu atvykome ir į naująjį pasaulį ir skundžiamės pašaukimų nebuvimu, kai pavergtoje tėvynėje pareiškę norą būti kunigais jaunuoliai yra terorizuojami.

IŠVADOS

Materialinių gėrybių gausa mažina jaunimo dvasinius polėkius, o skurdas taip pat ne vienam pasiryžėliui yra užtrenkęs seminarijos duris. Bet čia sutinkame daug prieštaravimų.

Jaunuoliui brangiausia, ką jis pats savo viduje išdiskutuoja ir nusprendžia, bet ne tai, ką jam kiti pataria. Jeigu jo vidaus pa-

UTVERK, Viešpatie, man sūnų, kuris būtų pakankamai stiprus žinoti, kada jis yra silpnas, ir pakankamai narsus pažvelgti sau į akis, kada jis bijos; sūnų, kuris bus išdidžiai nenuolaidžiaująs garbingai pralaimėdamas, o taip pat švelniai nuolankus pergalėje. Sutverk man sūnų, kurio norai neužims darbų vietas; kuris žinos Tave ir tai, kad save pažinti yra žinojimo kertinis akmuo. Meldžiu, nevesk jo lengvatų ir patogumų taku, bet skatinančioj iššaukų ir sunkumų įtampoj. Čia tegul jis išmoksta stovėti audroj; čia tegul jis išmoksta užuojautos suklumpančiam. Sukurk man sūnų, kurio širdis būtų švari, kurio siekis aukštas; sūnų, kuris, prieš norėdamas kitus valdyti, save valdytų. Ir po to, kai visi šie dalykai bus jo, prašau pridėti jam pakankamai humoro nuovokos, kad jis visada būtų rimtas, bet niekuomet neįimtų savęs per rimtai. Padaryk jį nuolankų, kad jis prisimintų tikro didingumo paprastumą, tikros išminties atvirą dvasią ir tikro tvirtumo romumą. Tada aš, jo tėvas, galėsiu šnibždėti; "Negyvenau be reikalo".

Generolo D. MacArthuro malda už savo sūnų, parašyta Filipinų salose Antrojo pasaul. karo metu.

saulis harmoningas, tai ir jo sprendimas bus pakankamai teisingas, ir toks kelyje į tikslą visas kliūtis nugalės. Patarimai jaunuoliui turi tik antrinės reikšmės. Vidines diskusijas bei pokalbį su idealu mes vadiname pokalbiu su vynuogyno Šeimininku. Tarpininkai bei patarėjai labiau reikalingi svyruojantiems bei klaidžiojantiems pašaukimams, tai yra tiems, kurių vidaus pasaulis nėra pakankamai harmoningas.

Pagal šių dienų praktiką, normalus sprendimas būtų toks: jei kuriam jaunuoliui patinka kunigo ar vienuolio pašaukimas, tai jis ir tinka. Senoji pašaukimo teorija yra susvyravusi. Kadangi kiekvienas normalus sveikos dvasios jaunuolis turi savy ir aukos dvasios, tai norinčiam šiuo keliu eiti ir negalėtų būti užtvarų. Tik oportunistiškos dvasios jaunuolis pats sau užsikerta kelią į kunigystę. Minėtas dialogas bei pokalbis su vynuogyno Šeimininku turi daugiau simbolinės reikšmės, kuri moderniam jaunuoliui sunkiai ir suprantama.

Pabaigai. Kelios rašinio suglaustos mintys:

1. Naujųjų ateivių vaikai, nors ir religingi, nesistengia savy ugdyti aukos dvasios.
2. Patys tėvai, būdami labiau tik didžiškai religingi, nesugeba savo vaikų nukreipti pasiaukojimo kryptimi. Jų pačių elgesys nekarta vaikų geruosius polėkius nuslopina.
3. Artimesnioji ir tolimesnioji neigiamoji jaunimo aplinka žlugdo aukštųjų idealų meilę.
4. Norint susilaukti daugiau pašaukimų, reikia pavyzdingesnės moralinės aplinkos, nuo kurios formavimo nėra laisvas nė vienas lietuvis, kokio jis luomo ar užsiėmimo bebūtų.
5. Oportunistiškos krikščionių nuotaikos ir materialinių gėrybių perteklius žudo jaunimo dvasinius polėkius.
6. Klaidžiojantieji pašaukimai rodo mūsų visų atsakomybės stoką prieš jaunimą.

* * *

KELETAS PASTABŲ

JAUNIMO METŲ

PROGA

VACLOVAS KLEIZA

Šie metai mūsų išeivijoje liks istoriniais metais. Tai laisvojo pasaulio lietuvių jaunimo metai, kurių eigoje vyks pasaulio lietuvių jaunimo kongresas bei trečioji dainų šventė. Įvykiai neeiliniai, nekasdieniniai. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė, kurioje Jaunimo Metų idėja ir gimė, drauge su jaunimo atstovais yra jau sustačiusi šių metų rėmus. Rėmai gražūs, bet jie ir liks tik rėmais, jei į juos neįdėsime paveikslo. Šio paveikslo tapytojais būsime mes visi, tiek jauni, tiek vyresni. Jaunimas savo darbu ir idėjomis, vyresnieji – moraline bei medžiagine parama.

Jaunoji karta ieško savęs. Kartais tas ieškojimas mus baugina, tačiau kartu ir džiugina, nes jis rodo jų rūpestį bei norą įsijungti į gyvenimą ne stebėtojais, bet aktyviais vykdytojais. Vertinant jaunąją kartą, venkime bendrybių ir tuščių frazių. Jaunimą uždega ir nuteikia idėjos bei darbai, bet ne garsūs šūkliai.

Kai praėjusią vasarą Rytų Europoje lankėsi "The Montreal Star" redaktorius, jis buvo nustebintas jaunimo mažu domėjimusi komunizmu. Pokalbyje su viena motina jis išreiškė šį savo nusistebėjimą: "Tai tikriausiai tėvų nuopelnas, kurie savo vaikams pasakoja, kad yra ir kitokia santvarka pasaulyje". "Mes jiems nepasakojame", atsakė motina. "Mes jiems parodom". Ir mes parodykim savo jaunajai kartai, jog

šalia gyvenamos aplinkos yra dėmesio verta ir lietuviškoji aplinka.

*Keldami tautinę dvasinę kultūrą,
brandiname visos žmonijos gėrį.*

Istorija mums nėra dėkinga. Jei pažvelgsime į praeitį, pamatysime, jog Lietuvos kunigaikščiai ir didikai nebuvo pajėgę pramatyti savo valstybės ateities. Teisingai rašė Ignas Skrupskelis Židinyje prieš 28 metus. "... mūsų Lietuvos valdovai nebuvo linkę ieškoti tautos pašaukimo prasmės. Jie, atrodo, ir valstybę kūrė ne tam, kad jos sudarytose sąlygose galėtų geriau tarpti tautinė kultūra; jie siekė vis didesnių plotų, vis didesnės valstybės galybės, o pamiršo pačius valstybės pagrindus, tautinę idėją ir kultūrą".

Išeivijos lietuvis privalo stipriau ir uoliau koncentruotis į savo kultūrinių vertybių ugdymą ir brandinimą. Savo politiniais sugebėjimais pasaulio nenustebinsime, tačiau kultūriniu įnašu turime galimybę atkreipti į save kitų žvilgsnį. Mūsų tautinis pašaukimas pasireiškia per mūsų tautinės dvasinės kultūros laimėjimus. Šioje srityje mums visi keliai ir galimūnai neriboti. "Savo dvasine kultūra tautos kaip tik ryškiausiai išsiskiria iš kitų tautų tarpo", tęsia I. Skrupskelis. "Jeigu tokį pat, o gal dar patvaresnį pastatą ar tiltą gali pastatyti lietuvis ir vokiečių inžinierius, nors jų kūriniai ir skirsis tiek tiek savo stiliumi, tai vis dėlto niekas kitas pasaulyje negali tarti tokio lietuviško žodžio, kokį jį gali tarti lietuvis. Pasaulis vienos kalbos melodija bus skurdesnis, jeigu, Dieve neduok, kada nors ateitų laikai, kada lietuvių kalba šiame žemės kampelyje nebeskambėtų..."

Čia ir peršasi mintis, jog mūsų kova tiek čia, tiek pavergtame krašte turi platesnį pagrindą. Mūsų tautos laisvė yra reikalinga ne tik mums patiems. Ji yra reikalinga pasauliui, nes žuvusios tautos niekas negali pavaduoti. Nustojus kuriai tautai būti, visa žmonija nebetenka savo šeimos nario. Todėl tautos žudymas yra trejopas žudymas: tai paskirų asmenų žudymas, visos tautos žudymas ir kultūrinio žmonijos įvairumo žudymas. Tauta negali būti pakartojama nei savo individualybe nei savo įnašu į vi-

sos žmonijos gyvenimą. Adomas Jakštas savo laiku yra pastebėjęs: "Atimti iš žmogaus, o juo labiau iš tautos, galią apreiškinti savo turimas jėgas yra ne tikrai didžiausia neteisybė žmonijos atžvilgiu, bet ir didžiausias nusikaltimas Dievui".

Mes kovojame už visos žmonijos gėrį. Mūsų kova stato prieš akis laužomus moralinius principus, tą prigimtąjį įstatymą, kuris draudžia kitas tautas vergti, išnaudoti ir žudyti. Mes esame reikalingi ne tiktai sau, sako S. Sužiedėlis. Mes esame reikalingi žmonijai, siekiančiai geresnės ir teisingesnės tvarkos. Ši idėja jaunimui yra kaip tik prieinamiausia: įsijungdami į Lietuvos laisvinimą bei kultūrinę lietuvišką veiklą, tuo pačiu jie ugdo visos žmonijos gėrį.

Jaunoji karta, žvelgianti į naujus horizontus dabarties akimis, privalo kurti naujas lietuviškas vertybes.

Lietuviškoji visuomenė šiuo metu išgyvena idėjinę tuštumą, minties krizę. Visapusiškai užsiangažavusi lietuviškajam momentui, ji tam tikra prasme sustabdė minties laikrodį. To išvadoje pas mus atsirado idėjinė plokštuma. Paskelbę lietuviybę aukščiausia vertybe, ją susiauriname ir nepajėgėme jai duoti platesnių minties sparnų.

Jaunoji karta žvelgia į naujus horizontus dabarties akimis. Tuo pačiu ji ir privalo kurti naujas lietuviškas vertybes, ir sukurti idėjinį minties ratą. Žmonijos minties sukūrysi turi kelti ir mūsų tarpe naujas idėjas, jis turi mus pasiekti per lietuviškąją prizmę, jis turi gyvinti mūsų minties akiratį.

Jaunimas gali užmegzti daug artimesnį pokalbį savo pačių tarpe. Neužsidarykime tik siaurose organizacinėse sienose. Įsijungimas į gilesnį tarporganizacinį dialogą praturtins mus pačius ir visą visuomenę. Susirinkime drauge ne vien tik šokiams ir žaidimams, bet ir artimesniam minties ryšių užmezgimui.

Tačiau apsiriboti vien tik savo karta nėra prasminga. Dialogas turi griauti ir kartų ribas. Vyresnieji savo patyrimu ir žiniomis gali atverti naujus lobius jauniesiems, gi jaunoji karta privalo savo vyresniesiems atskleisti šiandieninio jaunuolio veidą. Pokalbis bus tik tuomet sėkmingas, kuomet jį

lydės skaidrus atvirumas, nuoširdus ieškojimas ir lietuviškas kuklumas. Tam reikia pajungti visus būdus: artimą vienas su kitu bendravimą, spaudos puslapius, platesnius suėjimus, paskaitų ciklus, simpoziumus, diskusijas, stovyklas.

O bendrų minčių, reikalų, problemų turime. Su jomis susiduriame kiekvieną minutę ir jų įtakoje gyvename. Mums tam tikro rūpesčio turėtų kelti moralinis šio krašto lygis. Ligi šiol į šią problemą esame kreipę permažai dėmesio. Kaip moralinė Amerikos padėtis veikia mus, jaunuosius ir vyresnius? Kiek ji apsprendžia mūsų, kaip lietuvių ir kaip žmonių, gyvenimo būdą? Kiek ji turi įtakos į mūsų šeimų gyvenimą? Į jaunimo brendimą? Ar mes turime pareigą tą moralinį stovį kelti savoje aplinkoje?

Pirmieji moralinio nuosmukio daigai pradeda rodytis ir mūsų tarpe. Kai lietuviybės vardan atleidžiamos nuodėmės, tuomet ir pati lietuviybė yra piktnaudojama. Prisimena vienas momentas iš praėjusios vasaros. Būrys mūsų jaunuolių gerkles vilgino ir, jas bevilgindami, garsiai tūravojo lietuviškas dainas. Netoliese esantieji vyresnieji tuo džiaugėsi, nes, mat, mūsų jaunimas lietuviškai dainuoja.

Šis ir panašūs pavyzdžiai, o jų yra daugiau, pradeda kelti susirūpinimą. Kokia bus nauda lietuviškajam tikslui, jei turėsime lietuviškai dainuojančią masę, bet neturėsime pilnų asmenybių? Kas svarbiau: pilnutinis žmogus, nepasimetęs vertybių sistemoje, ar tuščiai skambantis lietuvis, kuriam per šimtmečius puoselėti dvasiniai turtai yra *tena incognita*?

Užmerkti akių ir užsikimšti ausų gyvenimo realybei negalime. Tačiau jos svarstymas nereiškia savo tautinio intereso atsižadėjimą. Lietuviybė nėra statinė vertybė, kuri nesikeičia ar negali keistis. Gyvenimas yra dinamiškas. Jis reikalauja naujo žvilgsnio, naujo priėjimo, naujo sprendimo. Čia ir iškyla pasitikėjimo savimi klausimas. Jei tu, apie ką kalbame ir deklaruojame, negyvename ir netikime, tuomet turime ir lietaus lašo bijoti. Bet, jei esame tvirti savo įsitikinimuose ir jiems užsiangažavę, tuomet baimei neturime jokio pagrindo.

Tuštumos gamta nepripažįsta. Ir žmo-

gaus gyvenime tuštuma yra nepakenčiama. Ji užpildoma tuo, kas tuo momentu artimiausiai pasitaiko. Mums tai gali būti pavojingu žaidimu. Todėl jaunoji karta gali ir turi padėti šviežiom ir prasingom idėjom tą tuštumą užpildyti. Ir minties tuštumos negalime toleruoti.

Ką gali jaunimas atlikti Lietuvos laisvinimo darbe.

Žvelgiant į Lietuvos laisvinimo darbą, tenka pripažinti, jog mūsų organizacinė struktūra nėra lanksti. Gi gyvenimas dažnai reikalauja nepaprasto lankstumo, greitos orientacijos ir tikslios akcijos, reaguojant į dienos įvykius. Prie šio darbo vis daugiau gali prisidėti jaunimas.

Ligi šiol nesame tinkamai išnaudoję plačios šio krašto spaudos savo tikslams. Norime patekti į didžiųjų dienraščių ir žurnalų puslapius. Tas sveikintina. Bet kartu neturime pamiršti, jog yra tūkstančiai mažesnių laikraščių ir spaudinių. Į juos patekti daug lengviau. Gi jų įtaka į viešosios opinijos formavimą yra nemaža. Jie vaidina svarbų vaidmenį tiek politiniame, tiek kultūriniame gyvenime. Į juos reikia atkreipti didesnę dėmesį. Yra visa eilė profesinių bei specifinių žurnalų, kuriuose juos įdomaujantieji klausimai apie Lietuvą gali rasti vietas. Greitas ir tikslus reagavimas laiškais ir telegramomis į spaudą bei vadovaujančius asmenis lietuvių vardu mums nešaudos. Nebūtinai turime kalbėti tik lietuvišku klausimu, bet visuomet privalome kalbėti lietuvių vardu. Kalbėkime lietuvių vardu, kad būtume girdimi ir jaučiami. Čia vėl pabrėžiame: čia mokslus baigusi jaunoji karta šiam darbui yra tinkamiausia.

Mes keliame Lietuvos klausimą daugiausia politiniuose sluogsniuose. Tai yra būtina ir reikalinga. Tačiau jau yra pribrendęs laikas kalbėti ir apie save, apie mus. Lietuva daugumai šio krašto gyventojų yra tik dar viena valstybė kažkur tai prie Baltijos jūros. Bet mes esame čia, mes čia gyvename, mes norime ar nenorime esame šio krašto dalimi. Todėl vertėtų informuoti ir gyvenamą aplinką apie save. Tuomet svetimiesiems ir pati Lietuva bei jos kančia pasidarys artimesnė ir suprantamesnė.

Šioje srityje būtų naudinga pagalvoti apie paruošimą ir išleidimą sociologinės studijos apie šio krašto lietuvius. Tai turėtų būti skersinis piūvis viso lietuviško gyvenimo, žvelgiant į jį iš sociologinio, psichologinio ir ekonominio taško. Kaip žmogus, taip ir bendruomenė yra veikiamas ir veikia į gyvenamą aplinką. Kas mes esame? Kur einame? Kokios socialinės sistemos mus veikia? Ar mūsų bendruomenė skiriasi nuo kitų mažumų šiame krašte? Kiek ir kuo mes prisidedame prie gyvenamo krašto kultūrinio ir visuomeninio lygio kėlimo? Su kokiomis problemomis susiduriame? Kaip jaunoji karta išgyvena dviejų pasaulių junginį?

Turime visą eilę akademikų, čia baigusių aukštuosius mokslus, kurie savo darbu galėtų prisidėti prie tokios studijos paruošimo. Gi Lietuvių Bendruomenė būtų logiškiausias tokio darbo iniciatorius.

* * *

Čia pateikėme vieną kitą sugestiją Jaunimo Metus padaryti prasingesniais, o jų veiklą — konkretesne. Prie šių pastabų norisi pridėti sekančią mintį, taikytiną visam lietuvių jaunimui, tiek esančiam ten, okupuotoje Lietuvoje, tiek išėivijoje plačiame pasaulyje, tiek netrukus suvažiuojančiam iš įvairių kraštų į Pasaulio Lietuvių laimimo Kongresą Čikagoje.

Praejusias metais Adlai Stevenson buvo paruošęs savo draugams kalėdinį sveikinimą, kurio, deja, niekuomet neišsiuntė. Jis rašė: Jeigu tu lyginsi save su kitais, gali nusivilti ir nusiminti, nes pasaulyje visuomet bus už tave geresnių žmonių. Džiaukis ir didžiukis savo laimėjimais bei užsimojimais. Eik savo pasirinktu keliu, nors ir paprasčiausiu, nes tai vienintelė nekintanti vertybė šių dienų nepastovume.

Parafrazuokime šio didžiojo Amerikos politikos žodžius ir taikykite juos išėivijos lietuvių jaunimui: Jei mes lyginsime savo tautą su kitomis, galime nusivilti ir nusiminti, nes pasaulyje visuomet buvo už mus didesnių ir geresnių tautų. Džiaukimės ir didžiukimės lietuviškais laimėjimais ir nepailsikime užsibrėžtuose darbuose. Eikime savo tautos keliu, nes tai nekintanti vertybė mūsų kovoje už Lietuvos ateitį. * * *

Pirmoji straipsnio dalis buvo birželio numeryje.

PSICHOTERAPIJA - PAGALBOS PROCESAS II

ROMUALDAS KRIAUČIŪNAS

PARAMOS IR KRYPTIES TERAPIJOS

Psichotikams, išgyvenusiems pilną psichinį lūžį, terapijos tikslas nėra atidengti pasąmonės jėgas — jie jau yra jomis persisunkę — bet atstatyti svarbius santykius su kitais žmonėmis. Šiuo atveju terapistas gali nieko daugiau nedaryti, kaip tik reguliariai sueiti su savyje užsidariusiu psichotiku ir kartas nuo karto padaryti draugiškas pastabas. Vėliau, pacientui pradėdant reaguoti, terapistas su juo apkalba kasdienes problemas, priima jo jausmus ir svajones, nesiknisdamas po priežasčių šaknis, jį užjaučia ir teikia praktiškus pasiūlymus. Šitokia yra paramos psichoterapija. Tik su pacientais, kurių realybės pajutimas tebėra pusėtinai arba jau atstatytas, kartais naudojamas analitinis metodas.

Kai kurie terapistai įsiterpia gana tiesiogiai, patardami pakeisti gyvenimo būdą, kad palengvinus jaučiamą įtampą. Jie siūlo naujus veiksmo būdus hipnozės pagalba arba be jos, kartais pamokydami įtampą palengvinančių pratimų. Tie, kurie yra įsitikinę, kad neurozė yra pluoštas išminktų atoveiksmių, siekia tuos išmokus atoveiksnius pakeisti į tokius, kurie panaikintų nerimą. Dar kiti terapistai praktikuoja vaidybos metodą pacientui suteikti progą pajusti naujas galimybes sunkiose situacijose.

Joks terapinis priėjimas negali būti pritaikomas urmu. Kaip jau buvo minėta, ne

visada ilga psichoanalizė ar "gelmių" terapija yra geriausias "vaistas". Ji gali būti net kenksminga tiems, kurie nėra užtektinai pajėgūs tvarkytis su tuo, kas atidengiama. Kiti, vietoj atakavę savas problemas, analizę gali naudoti vien protinei mankštai. Svarbu yra susirasti tokių terapijos būdą, kuris yra tinkamiausias esamoms problemoms išrišti. Tai gali būti trumpalaikė arba ilgalaikė terapija, paramos arba analitinė.

Šiuo metu paramos psichoterapijos mintis turi daug įtakos protinių ligoninių vėdimui. Pažangesnėse ligoninėse visas personalas — nuo vyriausio psichiatro iki šlaviko, nuo užsiėmimų pravedėjo iki kavinės padavėjo — pacientus priima su draugiškumu, pagarba ir paslaugiu nusiteikimu. Psichotikas, jausdamas tokią traktavimą, netrukus pradeda mažiau bijoti normalių vyrų ir moterų ir ilgainiui esti ištraukiamas iš savo sapnų karalystės. Sukūrimas situacijos, kur bendruomenės ir aplinkos įtakos yra sutelkiamos pacientui pagerinti, yra trumpai vadinama aplinkos terapija.

GRUPĖS TERAPIJA

Kadangi visi gyvename grupėmis ir esame jų įtakoje, nėra stebėtina, kad išsivystė visokių rūšių grupinė terapija. Pavyzdžiui, protinėse ligoninėse sudaromos grupės iš 6-8 pacientų, kuriose terapistas stengiasi juos įtraukti į asmenišką tarpusavio bendra-

vimą. Su kitais tiesioginiai santykiauti negalintiems dėl savo uždaroumo yra užsiėmimų grupės, kur žaidžiami žaidimai, daromi rankdarbiai ir kita. Ir čia užsiėmimų vadovas stengiasi paveikti grupės narius išreikšti savo jausmus ir sunkumus.

Apylinkės protinės sveikatos klinikose ir privačioje praktikoje esą psichoterapistai taipgi sudaro grupes neurotikams. Tokių grupių funkcija yra padidinti išvalgą į savo ir kitų elgseną. Priklauso nuo terapeutų, kiek čia duodama krypties, bet ir laisviausiai santykiaujančiose grupėse jie duoda paramą ir gaires kritiškose pokalbių vietose. Daugumas grupių greitai išvysto bendrą solidarumą jausmą ir elgesio kodeksą, kuris apsaugoja jų privatumą. Tokios grupės dažniausiai susitinka kartą ar du į savaitę.

Dalis pacientų gauna daugiau naudos, jeigu jie tuo pačiu yra įsijungę į asmeninę ir grupinę terapiją. Kitiems daugiau pagelbsti, jeigu jie gauna grupinės patirties tam tikrame asmeninės terapijos etape. Pavyzdžiui, per keletą mėnesių asmuo, maištaudamas prieš bet kokią autoritetą, vis priešinasi terapistų interpretavimams. Tokiam yra lengviau priimti tuos pačius komentarus iš grupės žmonių, kurie randasi toje pačioje plotmėje su juo.

Grupė, būdama panaši į šeimą, susidedančią iš šešių ar aštuonių asmenų, iššaukia stiprią pervadą visoje grupėje, o ne vien terapistų link taip, kad pradžioje koks grupės narys gali atrodyti kaip neapkenčiamas brolis - konkurentas, gi kitas narys kaip kritiška ir varžanti motina. Laisvose šių reakcijų diskusijose pradedama matyti savus nusiteikimus, iškraipymus, iš ko ilgainiui išsivysto tinkamesnės pažiūros. Visada pasitaiko tokių, kurie negali pernešti atvirų jausmų parodymo grupėje. Visuomeniškai neapsitrynę ar įtarinėjantys kitus jaučiasi per daug nepatogiai, kad galėtų patirti naudos iš dalyvavimo grupėje. Dėl šių ir kitų priežasčių kandidatai grupei terapijai būna atidžiai atrenkami.

VAIKŲ TERAPIJA

Vaiko emocinis sunegalavimas dažnai parodo, kad ir pati šeima yra sunegalavusi. Dėl šios priežasties daugumas vaikų klini-

kų reikalauja bent vieną iš tėvų įsijungti į psichoterapiją.

Pavyzdžiui, vieną vakarą vakarienės metu keturiolikos metų vaikas (vadinkim jį Jonu) staiga nebegalėjo praryti. Po keturių dienų nevalgymo jo svoris ėmė kristi, ir jis buvo nuvežtas ligoninėn. Atidus išegzaminavimas parodė, kad fizinio sutrikimo nėra. Nusiųstas į ligoninės psichiatrinį skyrių, jis buvo psichiatro apklaustinėtas. Taipgi jis buvo psichologo išegzaminuotas nustatyti jo protinius gabumus, pomėgius, pažiūras į save ir jausminio atoveiksmio būdus. Socialinis darbuotojas pasikalbėjo su jo tėvais.

Buvo patirta, kad Jonas yra vienintelis sūnus, turįs vieną jaunesnę ir vieną vyresnę seserį. Jo tėvas dirbo prie alyvos pečių montavimo ir remonto. Abu tėvai labai troško, kad sūnus ilgainiui stotų universitetan, nors Jonas norėjo tapti mechaniku. Klausinėjami tėvai prisiminė, kad jau nuo mažens Jonas turėjo sunkumų su valgymu.

Štabo posėdyje buvo nutarta panaudoti bendrinę priėjimą Jono sunkumams spręsti. Pagal šių dienų madą terapistai buvo parinkti ne profesiniu, bet sugebėjimo prieiti prie duoto paciento atžvilgiu. Tuo būdu psichologas, jau spėjęs su Jonu susibičiulianti jį beegzaminuojant, buvo natūraliausias kandidatas padėti Jonui. Socialinis darbuotojas ėmėsi darbo su tėvais, kuriuos buvo jau sutikęs.

Savaičių bėgyje Jonas turėjo progą išreikšti savo nepasitenkinimą sesutėmis, kurios namuose turėjo pilną laisvę, ir tėvais, kurie jį vertė mokytis. Kadangi jam nebebuvo reikalo toliau užgniaužti (praryti) šiuos jausmus, jis vėl pradėjo normaliai valgyti. Tuo tarpu jo motina išsipasakojo socialiniam darbuotojui, kad ji jau kuris laikas buvo nusivylusi savo vyru dėl jo nerangumo ir veržlumo stokos. Jų pašnekėsiai padėjo Jono motinai pamatyti, kad ji pati savo nuotaikas vyro atžvilgiu jau buvo pervedusi Jonui. Lepindama savo dukras, ji nejučiomis reiškė nepasitenkinimą abiem vyrais.

Pripažindamas pasitikėjimo savimi stoka, dėl kurio jis pats nestojo universitetan ir pagiežą jį kritikuojančiai žmonai. Jono tėvas suprato, kad jis stūmė savo sūnų ten, kur jis pats kada tai norėjo būti. Taipgi tė-

vas pyko ant sūnaus, kad jis turėjo skirtingus interesus.

Truko laiko šiai šeimai persiorientuoti. Motina turėjo išmokti nebepataikauti dukrom ir nenuvertinti vyrų. Motinai pakeitus savo nuotaikas vyro atžvilgiu, šis pamažu atsileido sūnaus atžvilgiu. Jie visi pramoko laisviau išreikšti savo jausmus ir nuotaikas be senos baimės, kad su tuo sugrius šeimos idilija. Išmokus saugiai pravėdinti "blogus" jausmus, tuo pačiu atsirado daugiau vietos ir "geriems" jausmams. Atvirumas žmonių santykiuose yra tikros meilės pradžia. Jonas susitaikė su tėvu. Gi tėvai jam leido pereiti į amatų gimnaziją. Iš savo pusės Jonas pažadėjo daugiau užgulti ant knygų ir savo pažadą ištesėjo.

Pagal per kelis paskutinius metus išsivysčiusį metodą kai kurie terapistai dirba su visa šeima kartu, toje pačioje grupėje. Čia dėmesys yra kreipiamas į šeimos santykiavimą, o ne tiek į kiekvieno šeimos nario vidinius konfliktus. Pagrindinis tikslas yra atverti ir praplėsti santykiavimą šeimoje taip, kad visi nariai geriau viens kitą suprastų. Su didesniu tarpusavio supratimu šeima su laiku išvysto prasmingesnę tarpasmeninį bendravimą.

Vaikai, dar neturį aštuonių metų, retai gali žodžiu pasisakyti apie savo sunkumus. Tačiau laisvo žaidimo situacijoje jie parodo, kaip jie jaučiasi, kokias nuotaikas išgyvena kitų svarbių asmenų atžvilgiu. Tokiu atveju vaikų terapistas parūpina visokių žaidimo priemonių — lėlių, dažų, pieštukų, molio, automobilių ir t. t. Jis stengiasi, kad žaisdamas vaikas garsiai kalbėtų apie tai, ką tada patiria vaizduotėj. Daug nuoskaudų patyręs vaikas pradžioje gal ir nesijaus laisvai, nes jis nebepasitiki jokių suaugusių. Čia terapistu pirmoji užduotis yra vaikui parodyti, kad jis yra jo pusėje, juo rūpinasi ir yra vertas pasitikėjimo.

Nors vaikai ir negalėtų žodžiu išreikšti savo žaidimo vaizduotės, jau pats "blogų" jausmų išreiškimas žaidimu, ką jis turi namuose laikyti užslopinęs, gali būti naudingas. Pavyzdžiui, viena mergaitė kiekvieno žaidimo metu iš molio nulipdydavo raišą vyrą, kurį, po to primušus ir sudraskius, "palaidodavo" molio gabale. Tik vėliau

buvo patirta, kad jos motina kaip tik tuo metu buvo beplanuojanti ištekėti už raišo vyro.

BENDRAS SKIRTINGŲ TEORIJŲ PAGRINDAS

Galima būtų išvardinti trisdešimt su viršum skirtingų psichoterapijos krypčių. Natūraliai gali kilti klausimas, ar jos visos gali būti teisingos. Taipgi, ar kuri iš jų viršija kitas savo pasisekimu. Gali atrodyti keista, tačiau nė viena teorija kitų neviršija savo taiklumu. Atrodo, kad geri visokio plauko terapistai yra sėkmingi su tam tikromis pacientų rūšimis.

Ligšioliniai įvairių studijų daviniai rodo, kad ne tiek terapistu teorija, kiek jo pačio charakteris, patirtis ir gabumai nusprendžia terapijos rezultatus. Sugebėjimas pacientą nuteikti, kad jam bus pagelbėta ir sugebėjimas jam duoti drašos pakeisti jo ligšiolinius sunkumus dalinai išaiškina pasisekimo priežastis.

Iš Freudo pagrindinių sąvokų išaugo eilė skirtingų psichoterapijos krypčių, nes skirtingi asmenys, kaip Adler, Jung, Rank, Reich, Homey, Reik, Fromm, Sullivan, Rogers, dėl savo asmenybių ir patirties skirtumų išvelgė į svarbias, nors nebūtinai tas pačias žmogaus problemas. Būdami žmonėmis, jie neretai buvo įsitikinę, kad jų išvalgos buvo svarbiausios. Vieni bandė būti originalūs, kiti gi tik kai ką pakeitė iš savo mokytojų pasiimtose teorijose.

Teoretinis nusistatymas yra reikalingas terapistui, nes tai palengvina orientuotis, ką jis daro ir kuria linkme eina. Neturint teoretinių rėmų, pašnekesys su terapistu būtų labai panašus pašnekesiui su bičiuliu. Antra vertus, jeigu terapistas tik bandytų asmens problemas sutapatinti su knygose aprašytais problemomis, susidarytų didelės pavojus pamesti paciento sunkumų siūlą. Tad yra svarbu, kad terapistas būtų užtektinai atsipalaidavęs nuo teorijos, kad galėtų pacientą pažinti kaip savitą asmenį. Geras terapistas nesišvaisto teoretinėmis sąvokomis, bet stengiasi savo pastabas išreikšti paciento naudojamais žodžiais.

Nors daugumas terapistus paruošiančių institutų yra pasidavę vienai kokiai teori-

jai, kaikurie iš jų sudaro terapeutui sąlygas pasirinkti tokią kryptį, kuri būtų jam arčiausia prie širdies. Daugiateoretinis paruošimo būdas išryškina panašumus, vietoje kad nagrinėjus kartais mažmožiškus teoretinius skirtumus.

Pažiūrėkim, kaip kai kurios mokyklos formuluoja terapijos tikslą. Freudinėje analizėje tikslu yra laisvė mylėti ir dirbti. Jungo pasekėjai "taiko" į asmenybės darnumą, o Sullivano mokykla siekia nuoširdžius ir spontaniškos patirties asmeniniuose santykiuose. Frommas gi sakytų, kad terapijos tikslas yra padėti žmogui išvystyti savo asmeninius potencialus, nors ir kaip ligota visuomenė tam trugdytų. Homey grupės tikslas yra padėti asmeniui ne tik save suprasti, bet ir giliau išvystyti savas galias, ypač santykiaujant su kitais. Kaip matome, šie nėra prieštaraujantys tikslai, bet daugiau įvairios tos pačios temos variacijos.

VERTYBIŲ KLAUSIMAS

Sąžiningumas ir nuoširdumas santykiaujant su kitais, pagarba ir įsitikinimas, kad kiekvieno gyvenimas gali būti prasmingas, sudaro dalį vertybių, charakterizuojančių gerą terapiją. Aišku, tos vertybės nėra terapeutų nuosavybė, o priklauso Vakarų kultūrai.

Kadangi asmens turimų vertybių supratimas dalinai priklauso nuo to, kaip jis išgyvena realybę, kai kurios iš jų gali pakisti praregėjus, kad jos buvo tik realybės supratimo karikatūros. Pavyzdžiui, jeigu švarus ir tvarkingas butas yra labai svarbu pacientui, jis greičiausia ir toliau to įsitikinimo laikysis. Tik pervertinus švaros svarbą iki taško, kad tai pasidaro kasdienine našta pacientui ir jo šeimai, terapistas bandys tokiam sumažinti sau užsikrautus aukštus reikalavimus. Dažnai esti, kad paciento turėtos vertybės jau būna pabirusios, kai jis ateina ieškoti pagalbos.

Nors terapistas pacientą priima kaip savitą asmenį, tai tuo pačiu nereiškia, kad jis priims jo neracionalų, nepasisekiman vedantį elgesį. Ir vėl pavyzdys. Kartą jaunas vyras grasino nutraukti pasikalbėjimus su terapeutu, nes pastarasis pakėlė mokestį už gydymą po to, kai pacientas gavo geriau

apmokamą darbą (pradinis žemas mokestis buvo nustatytas pagal paciento finansinį pajėgumą). Terapistui besidomint šiuo grąsinimu, pačiam pacientui paaiškėjo to grąsinimo priežastis. Pasirodė, kad pacientas pradinį žemą mokestį priėmė kaip terapistą pasiaukojimą, kurio pacientas jautėsi esąs vertas. Jis tenorėjo vien tik gauti, o ne duoti ir buvo pasiruošęs net terapiją nutraukti, negu kad dalintis savo pasisekimu su kitu asmeniu. Pasipriešindamas paciento neurotiniam grąsinimui, terapistas išryškino dalį jo vertybių struktūros.

Mintis, kad psichoterapija kertasi su religija, yra jau išblėsusi. Daugelis, ypač protestantų tikybių seminarijų, jau kuris laikas ruošia psichologijos paskaitas ir taipgi ruošia būsimus dvasiškius emocijų suneigalavimų pirmajai pagalbai. Pradžioje minėtos Bendrinės Komisijos apklausinėjimai viename didmiestyje parodė, kad nė vienas psichiatras nebuvo nusistatęs prieš religiją nei negalvojo, kad religija sukelianti emocijus sunkumus. Iš to, tačiau, neseka, kad jie visi yra religingi. Anaiptol, daugelis prisipažintų, kad jie yra arba netikintys, arba kad religija teuzima nesvarbią vietą jų pačių gyvenime.

Terapisto etika pabrėžia atsakomybę pacientui. Sunkumai gali iškilti, jei paciento ir terapistą kultūrinės ar socialinės vertybės kryžuoiasi. Pavyzdžiui, terapistas, kuris aukštai vertina darbą ir iš to gaunamą pasitenkinimą, gali nustebinti kai kuriuos pacientus, kurie į darbą žiūri kaip į būtiną blogybę. Savęs supratimo svarbos pabrėžimas gali mažai reikšti neapsitrynusiam judadarbiui. Atrodytų, kad mums, lietuviams, yra didesnis pavojus nepakankamai vertinti savęs pažinimą, nors skaitomės ir išprusę, ir išsilavinę. Čia gal daug įtakos turi mūsų iš Europos atsineštas uždaramas ir savarankiškumo vertybės pabrėžimas.

Su malonumu reikia pastebėti, kad psichotinių poros metų bėgyje protinių problemų ir protinės higienos klausimai mūsų tarpe nebestovi paskutinėje vietoje. Lietuviška spauda, radijo valandėlės ir viešos paskaitos matomai daug prisideda skleidžiant informaciją ir nagrinėjant šiuos klausimus. ***

TARTUM PASAKOJE...

6 - Meilė gyvenimo ir literatūros šviesoje

ALFONSAS GRAUSLYS

Abipusei meilei gimus, prasideda žydintis meilės pavasaris, taigi, pirmasis jos tarpsnis. Jis gali tęstis vienus kitus metus, o jei besimylintieji nesiveda, jei per arti vienas kito negyvena ir todėl kasdien nesusitinka, tasai meilės tarpsnis gali trukti net visą eilę metų.

Po to seka antrasis — meilės brendimo ir subrendimo tarpsnis, kai meilė abipusėm aukom įrodoma ir kai, jau pažįstant vienas kito neigiamybės, nenustojama mylėti. Tai meilės vasaros ir jos tikrumo išbandymo laikas.

Tretysis meilės tarpsnis tai jos silpnėjimo, merdėjimo ir net mirimo laikas. Jei meilė buvo didelė, jos mirimas pasireiškia labiau pasikeitimu iš erotinės į artimo meilę ir dėkingumą už gražias praeities dienas. Tai meilės ruduo, kuris daugumai, jei meilė nebuvo didelė, virsta žiema, taigi, abejingumu vienas kitam.

Jei pirmame tarpsnyje vyravo optimistinė romantika, meilės ekstazė ir laimės jausmas, tai antrame mylima realistiškiau, blaviau, o trečiame žmogus nurimsta, atsiduodamas melancholijai, o kartais ir pasinerdamas liūdesyje.

Pirmuose šios serijos straipsniuose, svarstydami meilės supratimą, iškėlėme optimistų, realistų ir pesimistų pažiūras į meilę. Čia pradėdami nagrinėti meilės vystymosi eigą, turime pabrėžti, kad jie visi turėjo pagrindo, nes optimistų meilės supratimas labiau atitiko pirmąjį meilės tarpsnį, o realistų ir pesimistų — antrąjį ir tretįjį. Be abejo, ne visi tuose tarpsniuose meilę vienodai išgyvena. To išgy-

venimo stiprumas ir dramatiškumas (ar net tragiškumas!) priklauso nuo meilės stiprumo, nuo partnerių būdo, išsiauklėjimo ir jautrumo.

Trijuose straipsniuose svarstysime tais trimis tarpsniais besivystančią konkrečios meilės eigą. Giliais nepatirtais jausmais turtingas naujas vidaus pasaulis, kuris skęsta romantiško, svaiginančio grožio šviesoje — štai tie du pagrindiniai pirmojo meilės tarpsnio bruožai. Šiais bruožais, šiuo žydinčiu pavasariu išsiskleidžiantį pirmąjį meilės tarpsnį, bent netolimoje praeityje, išgyvendavo daugumas Vakarų kultūros besimylinčiųjų. Per šitokią meilę jie pasijusdavo atsiradę pasakų karalystės pasaulyje. Suprantama tad, kodėl ir šio meilės tarpsnio nagrinėjimas turi vardą: "Tartum pasakoje".

MEILĖ PRAŽĪSTA NAUJU VIDAUS PASAULIU

Visi meilės stebėtojai pripažįsta, kad ypač pirmasis meilės tarpsnis žmogų taip pakeičia, kad tikrai jame atsiranda naujas vidaus pasaulis. Tas naujas pasaulis yra tiek skirtingas nuo buvusio, kad galima net kalbėti apie antrąjį žmogaus užgimimą: "Pilnas, pasauliui atviras žmogus du syk pagimdomas: pirmą syk — motinos, o antrą — mylimo Tu" (Z. Maurina). Tas vidaus pasaulis būna tiek naujas, kad patsai mylintis neatpažįsta savęs, o tuo labiau neatpažįsta jo kiti. Anot M. Prousto, meilė sutveria tartum naują asmenį, skirtingą nuo to, kuris pasaulyje turi tą pačią pavardę — ir todėl nekartą, kad ir mokėdamas save analizuoti,

žmogus negali pažinti savęs. Apie tą naują vidaus pasaulį yra kalbėjęs gilus krikščionis ir mintytojas B. Paskalis; anot jo, "žmogus, kuris myli, turi tartum kitą sielą, kurios neturėjo, kai nemylėjo".

Tasai naujasis pasaulis, toji vidaus šviesa išsižiebia, kai besimylintieji, jei ne žodžiais, tai akimis abipusiai ištaria taip muzikaliai jų dvasiai skambantį tą pirmąjį "myliu". Tasai žodis, tartum biblinis Dievo tveriantis "fiat-teesie", kurs šviesos spinduliais perskrodė pirmąją pasaulio chaoso tamsą, besimylinčius nušviečia nauja šviesa. Žodis "myliu" virsta raktu, kuriuo atrakinama duris į tą naują pasaulį ir kurs, virtęs žodžiu "Tu", išoriniai patiems besimylintiems įrodo jų dvasių artumą.

Tasai naujas pasaulis — tai iki šiol nejausti, gilūs ir subtiliai švelnūs jausmai, kurie atsiranda širdyje. Jei pirma viskas sukosi apie save, tai dabar apie kitą. Jei prieš tai žmogus buvo blaškomas įvairių jausmų, tai dabar išivyrąja totališkumo jausmas. Jei anksčiau jis jautė negiliai, paviršutiniai, tai dabar mistinio gilumo išgyvenimai išiviešpatauja jame. Iš viso, nauji, nepatirti, švelnūs (nekartą savo švelnumu besiribojantys su kančia) jausmai gausiai užplūsta sielą. Ji tikrai dvasiniai praturtėja. Tuo būdu meilė geriausiai parodo, kokie neapsakomi, slaptingi jausmų lobiai glūdi širdyje, kuriuos tik meilė tegali atkasti.

Įsižiūrėdami į tą naują dvasios pasaulį, kaip jau suminėjome, pirmiausia pastebėsime savojo gyvenimo centro iš "aš" į "tu" perkėlimą. Egoizmas virsta altruizmu. Kai tikroji meilė ateina, jau tada negalvojama apie save, nes aukščiausia mylinčiojo laimė

SENI ŠALIGATVIAI

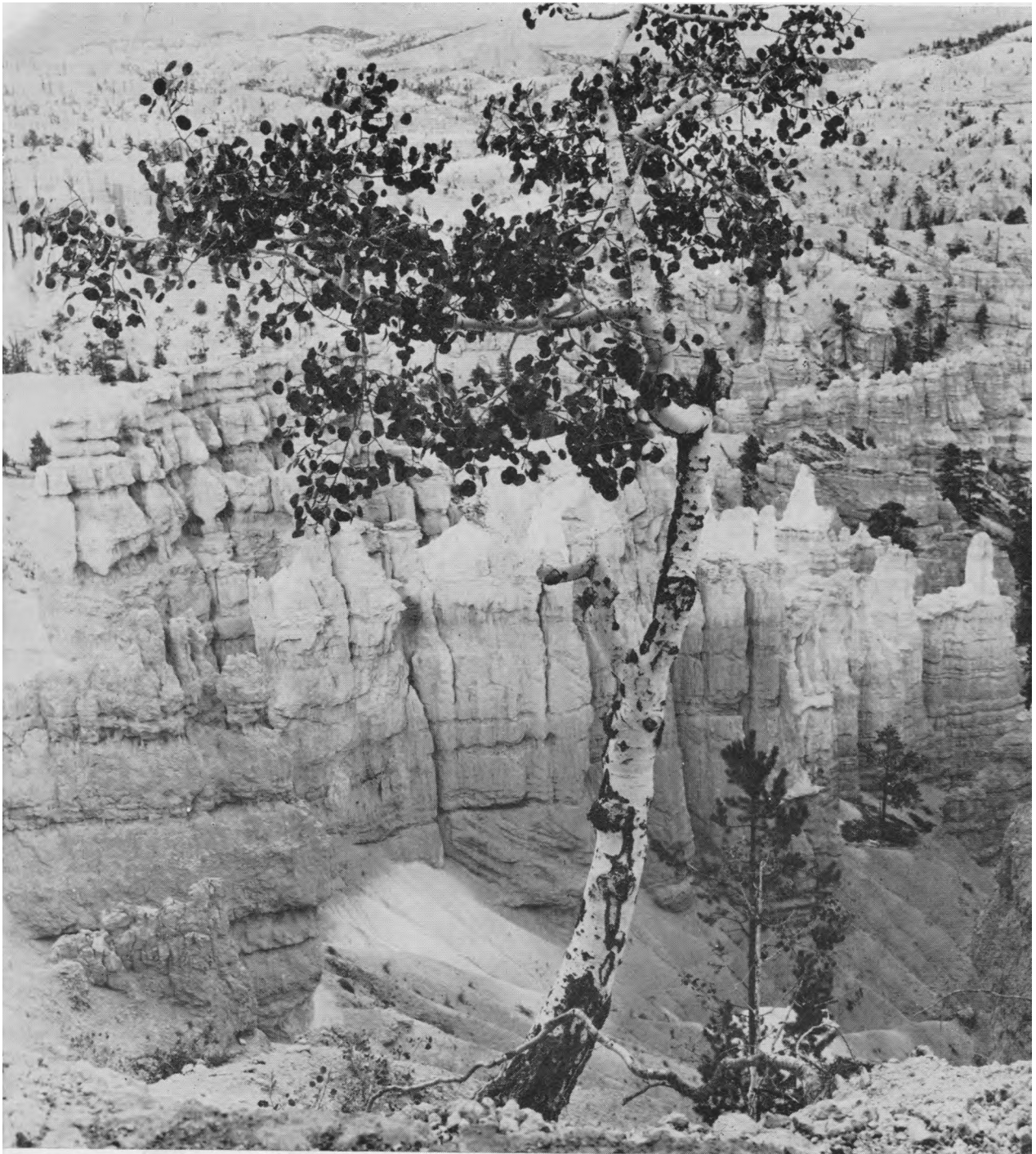
VLADAS ŠLAITAS

*Seni šaligatviai pilni nuovargio.
Ypač naktį,
kada niekas nevaikšto.
Tik vaikystėje
nepastebėjau šaligatvių nuovargio,
nes gyvenimas
man atrodė tada
(pagal nuosavą mano kūną)
grakštus ir jaunas.
Tačiau šiandieną
pavėlavę ir skubūs žingsniai mane pagauna
kaip kraupus įspėjimas:
Skubėkim!
Ypač naktį,
kai seno miesto kreivais šaligatviais
tik policija
(miesto katės)
per naktį vaikšto.
Vieni metai ūmai ateina ir vėl nueina,
ir dangaus atminimuose
anei ženkle nelieka,
tiktai mano širdy amžinam ir graudžiam atminimui
baisiai sunkūs ir išlankstyti pėdsakai lieka.
Skubėkim!
Ak,
bet kaip man skubėti,
jeigu reikia kas trečias žingsnis i sieną remtis?
Ypač naktį,
kai seno miesto kreivais šaligatviais
tik policija
(miesto katės)
per naktį vaikšto.*

Vladas Šlaitas — naktį atsi-
skyrimo ir nykaus kintamumo
šaligatviais vaikštąs poetas;
vis dėlto kartais prasiskverbia
ryžtas ir viltis. Neseniai spau-
doj pasirodė penktasis jo poe-
zijos rinkinys “Širdies paguo-
dai”. Šiame “L. L.” numeryje
jo eilėraščiai — šiame ir 245
puslapyje.

PO NAUJUOJU DANGUM

*Nežinau, kas mane pasitiks kitame pasaulyje.
Tik žinau, kad šioj žemėje
pasiliksiu tartum žolė, kuri kartą siūbavo
ir kurios daugiau niekas šioj žemėj nebeprisimena.
Šitaip geriausia.
Nes taip radom,
kaip žmonės sako,
taip ir paliksim.
Tik norėčiau, kad vieną kartą mes vėl susitiktumėm
po naujuoju dangum, kitai saulei padangėję šviečiant.*

REIKIA GYVENTI!

*Niekados nebuvo iš tų,
kurių gyvenimas klotas rožėmis.
Pirm,
negu atsisėdau už stalo didžiajam pokyliui,
mano gyvenimas
man iš anksto jau buvo paruošęs tokių dalykų,
kokių pats niekad sau iš anksto nebūčiau paruošęs
(aš kalbu apie TĖVE MŪSŲ:
neleisk mūsų gundyti).
Reikia gyventi.
Ir nors kartais sunku gyventi, tačiau visviena,
vieną kartą atėjus žemėn,
reikia gyventi!
O!
Kaip verkiant reikia gyventi,
ypač kad kartą,
šitoj žemėj trumpai tepabuvus,
reikės išeiti.
Jeigu tikėčiau,
kad esu tik eilinis medis, kuris nugriūna
ir palieka per amžių amžius žemėj gulėti,
aš tikriausiai neduočiau nė grašio už šį gyvenimą.
Bet šiandieną sakau ir kartoju:
reikia gyventi,
pakol skrieja dangus ir kol supasi tolimos žvaigždės!*

yra matyti mylimą žmogų laimingą. Kas tikrai myli, tas tik tiek ir tokiam laipsnyje laimingas, kiek ir kokiam laipsnyje laimingas tas, kurį jis myli. Šios laimės mylinčiam asmeniui jis siekia bet kuria savęs aukojimo kaina.

Antra, šitokiame naujame dvasios stovyje matome totališkumą, kuris, tartum saulė orą ar žaluma pavasari, persunkia ir užvaldo visą minčių ir jausmų pasaulį. Mintys ir jausmai nesblaško visur, nes jie susitelkę prie vieno. Nėra kito jausmo, kurs totališkiau, visuotiniau persunktų žmogų, kaip meilės jausmas. Anot vaizdžių M. Prousto žodžių, "jo meilė taip labai padaugėjo, taip tampriai su jo visais papročiais, jo veiksmais ir galvojimu, su jo sveikata, miegu ir gyvenimu susirišo... Jo meilė, tariant chirurgo žodžiais, pasidarė neišoperuojama". Šio totališkumo pasekmėje, besimylintieji ir minioje jaučiasi vieni, nes jie kitų nemato; jie temato tik vienas kitą. Šio totališkumo sąmonės apimtas mylintis gali sakyti: "Aš tave myliu begaliniai. Kur tos begalybės sąmonės nėra, ten tikro meilės išgyvenimo nėra" (Z. Maurina).

Tame naujame dvasios pasaulyje gimsta nuostabiai gilūs ir švelnūs, stačiai mistinio pobūdžio išgyvenimai. Giliai mylinčiųjų išgyvenimai priartėja prie religinių mistikų išgyvenimų. Nenuostabu tad, kad patys didieji ir šventieji mistikai taip noriai griebiasi šv. Rašto "Giesmių Giesmės", tos meilės poemos forma parašytos knygos, aiškinimo. Visa tai darosi suprantama, jei atsiminsime, kad per meilę žmogus labiausiai išiskverbia į žmogaus prigimties gelmes, o jei taip, tai ir prie tų gelmių Didžiojo Šaltinio — Dievo. Kaip Dievas protu nei-

rodomas, nepaneigiamas ir nepasiekiamas, taip yra ir su meile. Todėl tik visi didieji Tverėjo ar tvarinio mylėtojai yra ar grynai religiniai, ar bent religinio pobūdžio mistikai.

Reikia manyti, kad ne kurią kitą meilės bruožą, bet tą mistiką turėjo galvoje ir O. Milašius, kuris savo nuostabaus grožio "L'Amoureuse Initiation" (Meilės Įvade) nesyki mistinėm sąvokom kalba. Ar, pavyzdžiui, nepanašus mistinei ekstazei šis pasisakymas: "Aš nustojau daiktų nuovokos: aš buvau toli, toli nuo gyvenimo ir toli nuo paties savęs"; tasai stovis — tai vaisius "pasakiško jos akių dangaus,... to ekstazės ir saldumo melsvumo". Ne ką kitą, kaip ši pirmąją meilės tarpsnį turėjo prieš akis šis rašytojas, kai kalbėjo apie "pieno ir medaus meilės žemę,... (kurioje apsigyvenus — A. G.) visas gyvenimas virto begaliniu, giliu, aiškiu teigimu..." ir "mistinis pavasaris pasklido sieloje".

Pagaliau, tasai dvasioje gimusio pasaulio naujumas pasireiškia naujais, dar negyventais, giliais ir švelniais jausmais. Tų jausmų turtingumą duoda nujauti V. Hugo savo posakiu: "Vienas šypsnyš iš po mažos skrybėlaitės perkelia sielą į svajonių pasaulį", į tą pasaulį, kuriame siela gali išskleisti sparnus pasakiškomis galimybėmis. H. Balzakas, vaizduodamas tas jausmo galimybes ir tą jausmų turtingumą meilėje, savo kūryboje rodo besimylinčius, kurie, drauge vaikščiodami ir savo žingsnius suderindami, jaučia meilėje susiderinusias savo sielas,... kurie visur gali savo meilę išskaityti: gėlėse, danguje, besileidžiančios saulės spalvose, fantastiniuose debesų žaidimuose... "Argi meilė nepanaši jūrai, — klausia jis, — tai jūrai, kuriai

storžieviai, metę į ją nerūpestingą ir skubų žvilgsnį, priekaištuoja esant vienodą, kai tuo tarpu rinktinės prigimties asmenys gali visą gyvenimą praleisti prie jūros, ja gerėdamiesi, joje nuolat pastebėdami nuostabias atmainas ir nenustodami ja džiaugtis?"

ROMANTIŠKAS GROŽIS NUSPALVINA MEILĘ

Pirmojo, pradinio meilės tarpsnio jausmai skęsta romantiškame grožyje, nes tie jausmai, objektyviai imant, yra gražūs, o be to ir pati meilė grožį kuria ir grožyje skęsta. Juk "meilė — tai valkata, kuriam gėlės gali žydėti dulkinoje pakelėje gražiau, negu kristaliniuose vazonuose" ir todėl "bekraštė meilė, į ją pažvelgus iš vidaus, yra patsai grožis" (R. Tagore). Tai žodžiai rašytojo, kuris viso pasaulio literatūroje savo lyrika duoda pačius subtiliausius meilės ir jos grožio atspalvius.

Jei meilė spindi grožiu, tai nenuostabu, kad ji asmenį paruošia suprasti grožį. Todėl didelės meilės metu grožis labai giliai išgyvenamas. Kaip jautrus, giliai mylintis vyras viską mato grožio šviesoje, taip dar labiau mylinti moteris, būdama jautri grožiui, yra jautri ir grožio kūrėjams. Todėl ir menininkams, grožio kūrėjams, kaip sakoma, sekasi meilėje. "Aš žaviuosi menininkais, tik jie supranta moterį", taip sako viena moteris M. Prousto romane. Šiais žodžiais rašytojas norėjo pasakyti, kad meniškios sielos žmonės, būdami jautrūs grožiui, yra jautresni ir meilėje.

Ši meilės grožį ir to grožio jautrumą meilėje pavadiname romantišku grožiu, nes tasai grožis, perpintas svajonių ir kone tik iš nieko jų sukurtas, dažniausiai tejauciamas vien mylinčių širdžių ir tematomas mylinčių akių. Šio romantiš-

ko grožio ir laimės didžiausias šaltinis yra visokeriopi besimylinčiųjų artumo pasireiškimai. To artumo ir džiaugsmo įtampa yra nežinoma žemė pašaliniam. Ką, pavyzdžiui, gali pasakyti pašaliniam kad ir sekančiais žodžiais išreikštas jausmas: “Jie maudėsi toje išvidinėje šilumoje ir toje tylioje šviesos srovėje, kuri be paliovos iš vienos širdies tekėjo į kitą” (E. Hoppe)? Tik tuo artumu gyvenantys tegali pajusti jos palaimą ir grožį.

Labiausiai trokšta ir pasiilgsta besimylintieji matomo artumo, o tačiau daug grožio ir džiaugsmo jie išgyvena ir vienas kitą girdėdami. Jei apie matomą artumą galima pasakyti, kad “taip tamsu aplink, o man su tavim lyg šviesiau” (J. Gliauda, “Ora pro nobis”), tai nemažai pasaulio literatūroje užtinkame ir tokių besimylinčių, kurie vienas kitą gaivino savo balsu ir jo tonu. Jei nekartą besimylintieji, kalbėdamiesi, užsimiršta, nepajėgia žodžių turinio sekti, o tačiau džiaugsmingai vienas kito klausosi, tai todėl, kad nekartą paprastų žodžių tonas ir skambėjimas jiems virsta muzika, taigi — grožiu... Nenuostabu, juk tik besimylintiems K. Hamsuno žodžiai virsta tiesa, kad “kiekvienas žodis, kuriais jie kalbėjosi, buvo tartum glamonėjimas” (Viktorija), ir tik jiems tesurprantami žodžiai: “Vaiko ir mylimos moters juokas — tai du gražiausi garsai, kuriuos žmogus gali išgirsti” (Pierre La Mure).

Ne tik balsas, bet ir tylą meilėje kalba ir džiaugsmu pripildo. Taip, pavyzdžiui, viena moteris, pasisakiusi, kad vien dėl jo balso malonu su vienu vyru būti ir kad jam kalbant atrodo, kad smuikininkas apytamsiam kambary, kuriame šviežios gėlės ant stalo stovi, groja, nemažesnio

susizavėjimo jaučia ir jam tylint: “Jis mokėjo taip nuostabiai tylėti: jis nieko nepasakė, o tačiau atrodė, tartum jis būtų atsakymą davęs” (Z. Maurina).

Besimylintieji gali pajusti džiuginantį artumą ir tarpininkaujant laiškam ar atminimams bei daiktams, kurie mylimą asmenį primena. Kartais užtenka nereikšmingos smulkmenos, kuri mylinčiam gali virsti meilės relikvija. Jos ar jo laiškas ar net su vienu kitu įrašytu žodžiu lapelis, pati rašysena, jos rankose laikyta gėlytė, plaukų pluokštelis, užmiršta nosinaitė ar pirštinaite besimylintiems virsta neįkainuojama vertybe. Jei jau “ponios lūpose kiekvienas žodis perlu virsta” (J. Conrad), tai kiekviena pašalinėms akims smulkmena, kad ir tik mylimo asmens paliesta, virsta brangakmeniu besimylintiems. Nenuostabu, nes sielos švelnumas ir grožio meilė kaip tik labiausiai ir pasireiškia smulkmenose. Patsai meilės gilumas ir įrodomas smulkmenomis. O ką bekalbėti apie tą bendrą mylinčiųjų išgyvenamą grožį ir džiaugsmą, kai jie susiduria su grožio kūriniais! Juk “švariausi žmogaus gyvenimo džiaugsmai — muzika, poezija, tapyba, gamta — per buvimą drauge su mylimu asmeniu, pakeliami į kosminio grožio laipsnį” (Z. Maurina). Tartum instinktyviai meilės ir grožio ryšį nujausdami, jautresni besimylintieji mėgsta drauge lankyti gerus filmus, teatrą, koncertus ir parodas. Jie jaučia, kad vis naujas grožio patyrimas meilę stiprina, nes meilė, pati būdama grožis, minta grožiu.

Pagaliau, mažiausia sužinoma smulkmena iš kasdienio mylimo asmens gyvenimo pasidaro abiem pusėm įdomi, nes ji padeda vaizduotei išlaikyti tą nuolatinį dvasių artu-

mą tais tarpais, kai jie negali būti drauge. Vaizduotės padėdami, besimylintieji gali dvasiniai matyti vienas kitą ir tam tikra prasme dalyvauti vienas kito darbuose. Tuo tarpu nežinojimas, kur yra mylimas asmuo ir ką jis daro, padvigubina jo nebuvimą ir padidina dvasinį atstumą. Šių smulkmenų ir pasisakymų dėka meilė sukuria bendrą, vien savąjį dvasios pasaulį, tą palaimintąją salą, kur žydi neuztinkamos kitur gėlės.

Šie gražūs jausmai ugdo, dvasiniai kelia ir kilnina ypač jauną žmogų. Jie daugina tikrąjį džiaugsmą. Tokius jausmus vertindamas, H. Balzakas sako: “Ta valanda, kai siela yra dar gan jauna, kad suprastų melancholiją su jos tolimomis viltimis, kai ji moka surasti moteryje daugiau kaip moterį — ar tai nėra aukščiausia laimė, kokią gali vyras surasti? Tada jis taip stipriai pamilsta, kad jam palietus jos pirštinaite..., pasikeitus keliais žodžiais ar žvilgsniais, jis pajunta daugiau malonumo”, negu jo randa vėliau vispusiška įrėmintą meilę. Tą romantišką grožį turėtų išgyventi visi tikrai besimylintieji ir tai tuo gilesnį, juo labiau jie yra nesugadinti. Grožiu turėtų spindėti ypač jaunųjų meilė, taigi tas amžius, “kai mergaitė neša savo meilę, kaip angelas leliją” (V. Hugo). Tokią romantišką grožio meilę nori įteigti Pierre La Mure, kai klausia: “Kai ją bučiuoji, ar girdi muziką, arba ar tau atrodo, kad paukščiai čiuilba? Ar lietaus metu jauti ant savęs saulės spindėjimą, ar vaikščioji debesimis galva siekdamas dangų? Matai, visa tai išgyvensi, kai tau skirtą merginą sutiksi”.

Deja, šiandieninio gyvenimo tempas, išsiblaškytas ir todėl negalėjimas prie nieko ilgiau sustoti sulėkštino žmogaus

dvasią, ją padarė negilią ir todėl jos kilnesnius jausmus nuskurdino ar net panaikino. Šiame krašte, kur per daug branginamas turtas, patogumai ir apskritai medžiaga, dvasinės vertybės ir grožis mažiau vertinami. Štai kodėl jau daug mokyklinio amžiaus jaunimo niekina grožį ir skleidžia visokeriopą biaurumą. Gražūs jausmai čia žūva per tą, jei taip pasakyčiau, juoko kultą, nes besaikis visur

ir visų juokimasis padaro žmogų nepriimlų subtilesniems jausmams. Ten gi, kur nėra gražių jausmų, ten negali būti ir meilės. Tuo tarpu nuo komunistų pabėgęs jaunas lenkų rašytojas Mark Hlasko kaip tik kviečia į tą gražių ir švelnių jausmų branginimą ir jų ugdymą: "Prieš kiekvieną gerą žmogaus jausmą reikėtų atsiklausti kaip prieš šventovę... Reikėtų jį saugoti ir tartum degančią šviesą nešti. Ir

jei tai būtų tik kibirkštelė, reikėtų savo paskutinį kvėpėlį atiduoti, kad ją vėl paverstų šviesa". Čia reikėtų nepamiršti, kad gražūs jausmai papuošia žmogų geriau, kaip brangūs rūbai.

Gražus yra meilės pavasaris, o tačiau jis dar pilnai neįrodo meilės stiprumo ir tikrumo. Meilės tikrumą įrodo ir galutinai apsprendžia antrasis tarpsnis, būtent, meilės subrandimas.

MAN NEPATINKA.

JUOZAS VAISNYS, S.J.

Miląšius mėgdavo sakyti, kad lietuviai, kaip ir kiti šiaurės kraštu gyventojai, labiau vertina protą negu malonę. Vadinas, lietuviai yra racionalistai; Bet pasitaiko nemaža ir tokių, kurie savo religiniame gyvenime dar labiau vertina jausmus negu protą ir malonę. Jie yra sentimentalistai. Be to, visi sutinka, kad lietuviai dar yra ir individualistai. Visa tai prisiminus, labai lengva suprasti, dėl ko pasitaiko nemaža mūsų tautiečių, savotiškai žiūrinčių į mišias ir visiškai nesugebančių ar nenorinčių prisitaikyti prie dabartinių liturginių reformų. Racionalistas priima tik tai, ką suvokia savo protu. Malonę jam yra visai negyvenimiška ir nereali sąvoka. Sentimentalistui daro išpūdį tik tai, ką jis pajunta savo jausmais. O individualistui religija yra grynai jo asmeniškasis santykis su Dievu, visiškai nekreipiant dėmesio į socialinį religijos pobūdį. Tačiau religiniame gyvenime turi dalyvauti visas žmogus su savo protu, valia ir jausmais, gyvenas ir veikia savo artimųjų bendruomenėje ir gerai suprantas, kad visiems jo veiksmams antgamtinę prasmę ir vertę duoda tik Dievo malonė.

“Laiškų Lietuviams” liturginė anketa, apie kurios rezultatus plačiau buvo rašyta šių metų vasario mėn. numeryje,

tas tris minėtas mūsų tautiečių ypatybes labai aiškiai patvirtina. Bet reikia džiaugtis, kad jaunoji ir jaunesnioji karta jau pradeda tomis ypatybėmis nusikratyti, kaip galima lengvai pastebėti iš atsakymų į anketos klausimus. Tik žymiai mažesnė visų atsakiusiųjų dalis į pateiktus klausimus, ar patinka liturginės reformos, atsakė: “Man nepatinka”.

Vieni jų (palinkusieji į racionalizmą), atrodo, visai nė negalvoja apie mišių esmę. Mišių išklauskymas jiems yra tik paprastas užėjimas į bažnyčią pasimelsti. Jie nežino, kad pagrindinė mišių vertė nepriklauso nei nuo jų, nei nuo kunigo asmeniškų pastangų, bet nuo Kristaus nuopelnų. Juk mišios yra ne tik paskutinės vakarienės ir Kristaus aukos ant Kalvarijos kalno prisiminimas, bet šių dviejų įvykių tikras atnaujinimas.

Kiti (sentimentalistai), nors ir supranta, kad mišios yra skirtingos nuo paprastos maldos, bet mano, kad jų vertė priklauso nuo to, ką žmogus jaučia, kokia yra jo dvasinė nuotaika, kurią gali sukelti puošnus altorius, gražus kunigas, meniška muzika. Bet visa tai yra tik išorinė aplinka, visiškai nekeičianti nei mišių esmės, nei vertės.

Kiti supranta mišių esmę ir vertę, bet žiūri tik į save, visai nesistengdami matyti, kas

vyksta aplinkui. Toks žmogus galvoja, kad mišios yra tik jo vieno auka. Jis yra individualistas. Jis nesupranta, kad žmogus yra socialinis tvarynys. Jis nežino, kad mišios yra visų tikinčiųjų bendruomenės auka. Jis neprisimena Kristaus prilyginimo, kad kiekvienas individas yra tik vynuodžio šakelė ar lapelis, kuris, norėdamas gyventi ir nešti vaisių, turi būti sujungtas su kitomis šakelėmis ir su vynuodžiu — Kristumi. Ši mintis šviečia iš visų mišių maldų, kur vis vartojama ne viena-skaita, bet daugiskaita, ne aš, bet mes.

Daugumas nepatenkintųjų naujomis reformomis labai pasigenda liturginio giedojimo ir muzikos. Vienas išsireiškia, kad dabar turėsime eiti į teatro sales klausyti Bacho, nes bažnyčiose jau jo negirdėsime. Šie nepasitenkinimai nėra tvirtai pagrįsti, nes liturginis giedojimas nepanaikinamas. Priešingai, norima, kad kai kurios mišių maldos, kurios pirmiau būdavo tik kunigo skaitomos, dabar būtų visų žmonių giedamos. Teisinga, kad dabar yra sumažintas tų giesmių skaičius, kurios su mišių liturgija nieko bendra neturi ir nesiderina. O klausyti Bacho ar kito kurio nors muziko kūrinių tai ir yra geriausia vieta koncerto salė. Juk į mišias ateiname ne mu-

zikos klausytis. Žinoma, kai kam toji muzika sukeldavo kilnius jausmus ir gražias mintis, bet kitiems gal buvo tik disonansas, visai nesiderinąs su jų nuotaika. Juk vieni mišiose dalyvauja pilni entuziazmo ir džiaugsmo, dėkodami Dievui už savo gyvenimo pasisekimus, o kiti ateina pilni skausmo ir slegiami kančios. Tad vieniems kuris nors muzikos kūrinys gali labai padėti, o kitus tik erzinti.

Kiti liūdi, kad, įvedus gimtąją kalbą, viskas tapo suprantama ir dingo mistika. Jei gu tiems žmonėms mistika reiškia nesupratimą, tai labai gerai, kad toji "mistika" dingo. Sutinkame, kad kai kurios maldos, išverstos pažodžiui, atrodo gana banalios ir svetimos, bet tai yra tik vertimo netobulumas, o kartais gal ir tos maldos nėra pritaikytos mūsų laikų žmogui. Bet reikia turėti kantrybės. Ateityje šie trūkumai bus pašalinti. Negalima norėti, kad visa tai, kas buvo amžiais sukurta, būtų galima pakeisti per vieną dieną.

Vertimų tobulėjimą jau mes matome ir dabar. Pirmiau daug kam labai juokingai atrodė tas "ačiū Dievui", pasibaigus mišioms, bet dabar jau tai yra pakeista. Nepatiko ir Viešpaties kvietimas ateiti "po mano stogu", bet dabar jau Jis kviečiamas ateiti "į mano širdį". Gal dar geriau ir paprasčiau tai išsivertė prancūzai, sakydami: "Viešpatie, nesu vertas Tavęs priimti, bet tik tark žodį, ir būsiu sveikas". Visi žinome, kad yra pakeista bei patobulinta ir daug kitų išsireiškimų. Šia kryptimi turime eiti ir toliau.

Mes savo maldose bei giesmėse turėjome ir dar tebeturime kai kurių net eretiškų išsireiškimų. Pirmiau, kalbėdami Tėve mūsų, prašydavome, kad Dievas nevestų mūsų į pa-

gundą, bet Dievas juk nė vieno neveda į pagundą, tai daro tik piktoji dvasia. Kalbėdami Tikiu Dievą Tėvą, sakome, kad Kristus nužengė į pragarus (reiškia, į tamsybes), bet anglai, vokiečiai ir kai kurie kiti tiesiog sako, kad Kristus nužengė į pragarą. Mes savo velykinėje giesmėje sakome, kad Kristus pragaro vartus išgriovė. Visa tai teologiškai yra netikslu ir neteisinga. Jei gu Kristus būtų nužengęs į pragarą, tai pragaras būtų tapęs dangumi; o jei gu Kristus būtų išgriovęs pragaro vartus, tai pragaro jau daugiau nebūtų.

Kai kuriems nepatinka, kad kunigas priima komunią, atsisukęs į žmones, kad bažnyčioje yra įvesti du pulpitai, kad Švenč. Sakramentas laikomas šoniniame altoriuje. Dėl ko kunigas turėtų slėptis ar nususukti nuo žmonių, priimdamas komunią? Argi tai yra koks nors nusikaltimas ar gėdingas veiksmas? Be abejo, kad ir paskutinės vakarienės metu apaštalai nėjo kur nors į kampa, nususukę nuo kitų, priimti Komunijos, bet visi ją priėmė prie bendro puotos stalo. Tik, žinoma, dabar, kai kunigas ne tik Komunią priima, bet ir visas mišias aukoja, atsisukęs į žmones, jis turi stengtis, kad jo veiksmai būtų tinkami ir estetiški, kad jie žmonių neišblaškytų, bet padėtų susikaupti.

Du pulpitai yra įvesti praktiškais sumetimais. Tai nėra jokia naujenybė: Romoje ir kituose Italijos miestuose dažnai tenka bažnyčiose matyti dvi sakyklas. Jos yra reikalingos pamokslams, sakomiems dialogo forma, kuris Italijoje yra labai madoje. Vienas kunigas pateikia įvairius gyvenimiškus klausimus, o kitas atsako. Taip pat Italijoje labai dažnai Švenč. Sakramentas yra laikomas ne didžiajame,

bet šoniniame altoriuje, specialiai Švenč. Sakramentui įrengtoje koplyčioje. Taip yra ir šv. Petro bazilikoje. Kai kurie mano, kad tokiu būdu Švenč. Sakramentui yra parodoma didesnė pagarba, nes prie didžiojo altoriaus dažnai vyksta įvairios pamaldos ir sakomi pamokslai, tad nuošalesnėje vietoje žmonės gali ramiau ir labiau susikaupti pagarbinti Kristų. Dabar, atsukus altorių į žmones, ne visur Švenč. Sakramentas laikomas tinkamu būdu ir tinkamoje vietoje. Kai kurie būdai tikrai prieštarauja Liturginės Komisijos potvarkiams, bet ir čia reikia kantrybės: pamažu viskas susitvarkys. Dabar yra tik pereinamasis laikotarpis, tad nereikia norėti, kad viskas būtų tobula ir pastovu.

Gal ir teisinga, kad kai kuriems atrodo, jog mišiose dar per daug yra priklausimų, kryžių, altoriaus bučiavimų. Bet reikia neužmiršti, jog mišių auka yra ne paprasta maldada, bet ir veiksmas, tad įvairių išorinių veiksmy mišiose reikia. Tam tikslui ir yra klauptimai, stojimai, sėdėjimai. Tačiau nereikia manyti, kad jau nusidėsi, jei gu, kitiems stovint, pats dėl kokių nors priežasčių sėdėsi ar klūpėsi. Vienokia padėtis geriau tinka vienai mišių daliai, kitokia — kitai, bet tai nėra griežti sąlykymai. Tie mišių komentatoriai, kurie pasako, kada reikia stoti ar klauptis, yra grynai laikinio pobūdžio. Jie yra įvesti tik pradžiai, kai žmonės dar neįpratę, bet ateityje, be abejo, jie nebus reikalingi. Taip pat ir tas daugeliui nepatinkąs žmonių "murmėjimas" ilgainiui pranyks, kai visi geriau išmoks visų bendrai kalbamam maldas.

Džiaugiamės, kad vis dėlto daugelis atsakiusiųjų į anketą supranta ir stengiasi suprasti kai kurias naujai įvestas apei-

EVOLIUCIJA IR ŠVENTASIS RASTAS

“Laiškų Lietuviams” praėjusių metų gruodžio numeryje buvo paskelbtas įdomus Jono Kubiliaus, S. J., straipsnis “Teilhard de Chardin”, kur tas žymus prancūzas jėzuitas mokslininkas nedviprasmiškai pasisako už evoliuciją teigdamas, kaip straipsnio autorius rašo, kad “pati pirmoji gyvybė prasidėjo susijungiant atomams į molekules, molekulems į celes”. Toliau Jonas Kubilius, S. J., pastebi, kad “šiandien tokia evoliucija yra bendrai mokslininkų priimta, net ir Bažnyčia yra pasisakiusi už tokią galimybę”.

Žinoma, ta evoliucija turėjo tėtis milijonus ir milijonus metų. Kaip tada tą Teilhardo de Chardino mokslą suderinti su šv. Rašto tvirtinimu, kad žmogus buvęs sukurtas 4.000 — 6.000 metų prieš Kristų?

Su pagarba

Vyt. Alantas

Pasaulio evoliucijos teorija, turinti tvirto mokslinio pa-

grindo, nesikerta su šv. Rašto tiesomis panašiai, kaip ir Galiliejaus tvirtinimas ne saulę sukantis apie žemę, bet žemę apie saulę. Tariamai šv. Rašto ir mokslo nesusipratimai kyla ne iš šv. Rašto ar mokslo, bet iš vieno arba net iš abiejų tų dalykų nesupratimo.

Niekur pačiame šv. Rašte nėra tvirtinama, kad žmogus buvęs sukurtas 4000-6000 metų prieš Kristų. Tik senovės žydai sprendė apie žmonijos amžių sudedami Senajame Testamente minimų viens po kito gyvenusių asmenų amžius. Taip skaičiuojant padaromos kelios prielaidos: 1) kad visos šv. Rašto knygos yra tiksliai istorinės, 2) kad visi pasirinktos genealogijos žmonės šv. Rašte suminėti, 3) kad visi amžių skaičiai tikslūs, pagaliau 4) kad skaičiuojantys sugebės tiksliai viską išnagrinėti (pvz. juk klaidinga prie tėvo amžiaus pridėti pilną sūnaus amžių, bet reikia prie tėvo amžiaus pridėti sūnaus išgyventus metus tik po

tėvo mirties; o iš kur visa tai sužinosi?).

Tačiau 1) ne visos šv. Rašto knygos yra tiksliai istorinės, nes yra įvairių literatūrinių žanrų, 2) ne visi tos pačios genealogijos žmonės šv. Rašte suminėti, 3) ne visi žmonių amžių skaičiai tikslūs ir 4) tokius davinius teturint, negalima tiksliai visos žmonijos amžių apskaičiuoti.

Padarius tokias klaidingas prielaidas, apskaičiavimo rezultatai buvo klaidingi. Tad ir klaida, taip labai sutrumpinus visos žmonijos amžių, glūdi ne šv. Rašte, bet nemokėjime juo pasinaudoti.

Kęstutis Trimakas, S. J.

P. S. Panašiais ir artimai besiribiančiais klausimais “Laiškuose Lietuviams” buvo rašyta sekančiuose straipsniuose: K. Trimakas, S. J., “Pasaulio ir žmogaus kilmės paslaptis” (1960, sausis, 3 psl.) ir dr. P. Celiešius, “Žvilgsnis į modernų šv. Rašto aiškinimą” (1961, rugsėjis, 235 psl.).

gas. Norime pacituoti kelias p. Augienės mintis iš jos atsiųstu atsakymų į anketa.

“Man rodos, kad naujas apeigas lengvai priims tie, kuriems tikrai rūpi gilesnis tikėjimo tiesų pažinimas ir mišių esmės supratimas. Tie, kuriems asmens ipročių laisvė yra opus klausimas, bus visad atšiaurūs bet kokiam pakeitimui. Lengva įsijungti į bendrą liturginį mišių klausymą tiems, kurie išgyvena apaštalinio veržlumą žmonėse. Kai bendrą įsitikinimą žmonės dalvauja tose pačiose mišiose, jie susijungia ypatingu šelmišku jausmu. Reikia tikėtis, kad

tas jausmas plėsis, ir tikintieji, kaip ir pirmieji krikščionys, pasijus esą viena šeima.

Vyno ir ostijų nešimo apeigas pirmą kartą pamačiau 1964 m. Putnamo koplyčioje. Nebuvau niekur iki tada tų apeigų mačiusi. Jos man padarė didelį įspūdį. Žiūrėdama į seseles, nešančias savo rankose ostijas, išgyvenau savo nevertumą ir menkystę. Supratau, kad mišiose ne tik prašoma, bet ir aukojama — atnešama savo turtų dalis, savo asmenišką, niekeno neįvelgiamą aš. Kitais metais toje pačioje koplyčioje seselių įžadų metu ostijas ir vyną nešė

tėvai, kurių dukra, vienuolė, aukojo Dievui pirmuosius įžadus. Tai buvo tikrai jų prasminga, šventa ir Dievui maloni dovana”.

Kiekvienas mišių aukos dalyvis turėtų drauge su tomis nešamomis ant altoriaus ostijomis padėti ten ir visas savo asmeniško gyvenimo aukas, kančias, maldas ir gerus darbus. Žvelgiant į juos atskirai, jie yra toki menki, nereikšmingi... Bet kai bus sujungti su begalinės vertės Kristaus kančios ir mirties nuopelnais, tai ir jie taps begaline auka ir juos aukojančiojo, ir visos žmonijos atpirkimui.

RAIDŽIU RINKTINĖS

GLIAUDOS “AGONIJA”

ALE RŪTA

Ši knyga, autoriaus ir kaikiurių recenzentų vadinama romanu, yra nepaprastai įdomus skaitinys vyresnei ir jaunajai kartai apie Lietuvos valstybės sužlugdymą, komunistams to panorėjus ir istorinėms aplinkybėms jiems padedant. Vyresnioji karta iki paskutinio egzemplioriaus išgrobstė šią knygą, dėl jos kruopščiai surinktos medžiagos aktualumo; medžiaga skaitytojui žinoma, bet saldžiai ir skaudžiai masinant; išbėgęs iš gaisro, į sudėgusius namus juk vis dar nori atsigręžęs pažvelgti. Be to, knieti sužinoti: kodėl. Kodėl taip atsitiko? Kas buvo kaltas? Jaunesnei kartai ši knyga perskaitytina, kad žinotų, ką išgyveno jų tėvai Tėvynėje ir kodėl atsidūrė, prieš savo norą, išeivijos plotuose. Jaunoji karta ir svetimieji (jei ši knyga būtų išversta į kitas kalbas), žinoma, nepasigėrės to laiko valdžios viršūnėmis, kurios buvo, toli gražu, ne herojiškos ir ne iškiliausio mentaliteto. Bent taip atvaizduota knygoje.

“Agonija”, mano supratimu, nėra joks romanas, nors parašyta vaizdingai, literatūriškai ir talpina buitinių bei istorinių asmenų gyvų apybraižų. Grožinio literatūros veikalo pagrinde yra žmogus; šio veikalo esmė yra Lietuvos valstybė, jos suverenumo praradimas; reiškia, istorinio veikalo objektas. “Agonijoje” įvykiai aprašyti reportažiniu tikslu-

mu, nors padailinti romanisto plunksna ir papildyti autoriaus sąmojumi bei politinės nuovokos paskatintomis išvadomis.

Ar “Agonijos” personažai yra išbaigti ir literatūriški, kaip turėtų būti romane, kad ir neprasimanytame (non fictional)? Visi šios knygos veikėjai buvo tais laikais egzistavę žmonės, išskyrus porą autoriaus sukurtų, kurie reprezentavo tam tikrą visuomenės dalį ir jos opinią dėl tirštų istorinių įvykių. Ar tų istorinių veikėjų charakteriai pilni ir iš esmės teisingi? Aš nedirščiau tvirtinti, kad jie klaidingi, nes daugumos tų asmenų nepažinojau. Bet ar autorius galėtų tvirtinti, kad, pavyzdžiui, neigiamo atspalvio charakteriai knygoje iš tikro buvo tokie ir gyvenime? Jei Bizauskas posėdyje pasikarščio, jei Merkys gal buvo pritrenktas Maskvos vizito ir atrodė neišmanėlio stagnacijoje posėdy ir tų lemiamų dienų bėgy, — ar mūsų atminime ir turi pasilikti apie juos tie šešėliai? Klausukus galime dėti ir apie kitus knygoje aprašomus asmenis. Galime kritikuoti ir neigti tų žmonių klaidas Lietuvos politiniame gyvenime, bet būtų per daug iš knygos puslapių nusipiešti savo vaizduotėje tokius šių asmenų paveikslus, kuriuos autorius sugestionuoja. Tie žmonės nebegali “literatūrinių paveikslų” jų asmeniui ištrin-

ti, nes dauguma jų mirę, dauguma — kankinių mirtimi. Istoriniam romanui (pavyzdžiui, su prezidento biografijos tendencija) reikėtų daugiau ir tikresnių, vispusiškesnių bruožų; be to, veikalas būtų buvęs panašesnis į romaną sužetu, jei būtų tiksliai knygos branduolys, be įvadinųjų “žalių” protokolų ir be miglotos pabaigos apie užsienius.

Tie žmonės, nežiūrint kokių tvirtų charakterių jie būtų buvę, ir pati Lietuvos valstybė buvo pasaulinio gaisro aukos. J. Gliuda čia puikiai aprašo tuos įvykius ir dalinai — jų priežastis.

Tokie mano įspūdžiai apie J. Gliudos “Agoniją”, su dideliu įtempimu ir susidomėjimu ją perskaičius. Kalba, bene, gryniausia ir stilius lengviausias iš visų ligšiolinių J. Gliudos knygų.

IŠTRAUKA

. . . Paprašė balso Masiliūnas. Jis pasakė tik kelis žodžius, ieškodamas kompromiso tarp Bizausko, Audėno ir Musteikio.

— Aš siūlau, — pasakė Masiliūnas, — priešintis neaktyviai, vengiant aukų. Elgtis pagal Karo tarybos nutarimą. Vyriausybė turi trauktis į Vokietijos pasienį, o kritiškam momentui esant ir per sieną.

Tos pat nuomonės buvo

Jokantas. Jis pakėlė ranką ir pareiškė:

— Pritariu tai nuomonei. Priešintis be aukuš, nevertojant ginklo. Tegu tik vyriausybė pasitraukia iš krašto.

Šakenis lėtai pakėlė žvilgsnį į Prezidentą. Lyg apsvarstydamas kiekvieną žodį, Šakenis lėtai pasakė:

ORINTAITĖ APIE SALOMĖJĄ NERĮ

“Ką Laumės Lémė” — Petronėlės Orintaitės - Janutienės atsiminimų knyga, išleista 1965 m., verta mums ir dabar paminėti ir, jei kas dar neskaitė, perskaityti. Tai švarus Lietuvos Literatūros Draugijos Čikagoje leidinys, papuoštas rašytojų P. Orintaitės, S. Neries ir keliomis grupinėmis nuotraukomis.

Man patiko rašytojos P. Orintaitės santūrumas ir šiltas žmogiškas atsinešimas į kiekvieną šioje knygoje minimą asmenį ir ypač apie pačią poetę Salomėją Nerį, apie kurią paskutiniu metu daugelis ir įvairiai rašė.

Kas domisi Nepriklausomos Lietuvos kultūriniu ir literatūriniu gyvenimu, tam bus labai įdomu knygoje pasėkti P.

— Man atrodo, mes turėtume nesipriešinti. — Tačiau jo balse nebuvo jausti tvirtinimo. Posėdis nepasidarė diskusijų lauku. Tai buvo lėti ir atsargūs pareiškimai. Tik Bizauskas energingai puolė Prezidento tezes.

*J. Gliuda, "Agonija",
188 psl.*

Orintaitės atsiminimus, kur piešta ne vien pažintis su S. Nerim, bet ir Lietuvos mokleivių, studentų organizacijų, literatų, mokytojų gyvenimas, jų problemos, jų džiaugsmas ir vargai.

Salomėja Neris P. Orintaitės knygoje pristatyta kaip gabi poetė, jautri ir trapi moteris, gražiu kūnu ir turtinga siela, bet jos pačios ypatingo charakterio ir nelemtų aplinkybių įvairiai lankstyta, kol palaužta. Knygos autorė jaučia jai pagarbą, užuojautą, net meilę, bet nepateisina jos klaidų.

Šiuose atsiminimuose yra įdomios medžiagos ir apie pačią autorę, beletristę ir poetę, vaikų literatūros kūrėją. Objektiviai ir gana santūriai pa-

liesti kiti anų laikų mūsų rašytojai bei kultūrininkai. Kiek mažiau man patiko knygos priedai: P. Orintaitės atsakymai kitiems autoriams, rašiusiems anksčiau apie Salomėją Nerį.

Knyga parašyta pavyzdingai taisyklinga lietuvių kalba.

IŠTRAUKA

Kai mes gėrimės išbaigtu, galutinai nudailintu kūrinium, mums gadina įspūdi gretomis matyti, kokiais kalto dūžiais buvo skulptūra gaminta ir kiek skeveldrų mėtėsi po kojomis, arba — kokiais dažais buvo aptekusi tapytojo prijuostė.

Šiandienos mastu svarstant, žinoma, Salomėjos epocha, drauge ir jos poezija, pamažu tampa praeities vertybe. Po jos maždaug jau dvi naujos poetų kartos užpildė mūsų literatūros sceną. O ir jos pačios bendralaikiai, kurie tebegyvi — žengdami drauge su permainingo gyvenimo ritmu, yra daug toliau nuėję, pasiekę gilesnių žmogiškosios būties išsiskakymų, intymesnio išreiškos jautrumo, įvairesnės ir naujesnės žodžio melodijos.

P. Orintaitė, "Ką Laumės Lémė", 105 psl.

PŪKELEVIČIŪTĖS "AUKSO ŽĄSIS"

K n y g a : Gražus "Draugo" Lietuviškos Knygos Klubo leidinys, iliustruotas nuotraukomis iš to paties vardo filmo. Už šią pasakišką trijų veiksmų komedią, parašytą sklandžiomis eilėmis, Birutė Pūkelevičiūtė 1961 m. gavo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Jaunimo Dramos konkurso premiją (\$1,000).

Pasakos motyvai Brolių Grimų, turinys ne iš lietuviško gyvenimo, bet veikėjai tiek bendrai žmogiški, kad jie artimi ir lietuvių pasauliui. Tokia Samanėlė — tikra geroji laumė, ar senutė, ar kaip ją bepavadintum, kokių yra ir mūsų liaudies pasakose. Gailiatinga širdis atlyginama kokiū gėriu ar sėkme, o godumas

nubaudžiamas, — irgi lietuviškų pasakų išvados. Mūsų vaikai ir jaunimas galėtų lengvai skaityti ir suprasti šias klasiškai skambias eiles, kur yra išminties, yra sveiko humoro, yra gamtos apybraižų. Gaunama "Drauge" ir pasakų platintojus, kaina tik 2 dol.

F i l m a s : Kiek mūsų išleptinti filmų žiūrovai besibartų dėl "Aukso Žąsies" detalių ne-

MAN RŪPI KIEKVIENAS JŲ ŽINGSNIS

Leokadija Bagdonaitė - Gailiušienė, Kaune studijavusi lietuviu kalbą, literatūrą bei ekonomiką, šiuo metu, gyven-dama Clevelande (JAV), reiškiasi visuomeniniame gyvenime. Daug dirbo ir tebedirba su jaunimu. Yra rašiusi “Moteryje” ir “Pasaulyje”, “Mūsų Krašte”, “Moteryje”.

Turiu vaikų ir nuo pat mažens jų neišleidau iš savo akių. Man rūpi kiekvienas jų žingsnis, ištartas žodis, pasakyta

tobulumo, vistiek, šis lietuviškas filmas yra labai malonus pažiūrėti, jaunų ir senų mėgiamas. Man ši filmą teko matyti Pauliaus Jasiukonio ir Algio Žemaitaičio studijoje Hollywoode, ir mums pasirodė labai mažai techninių trūkumų, o filmo vaidyba, vaizdai ir ypač puikus B. Pūkelevičiūtės žodis suteikė išties dviejų valandų pasigėrėjimą.

Vaidyba buvo beveik be priekaištų. Ypač mums patiko Samanėlė (Kevalaitytė), St. Pilkos, Dauguvietytės vaidyba, K. Veselkos. Šokiai kiek neryškūs ir archajiški (parapijiniai, kaip mes sakom). Labai pasigendama filme, pavyzdžiui, kokio baletu, kuris galėjo būti ir atitrūkęs nuo teksto, modernus ar klasiškas. Tarpiniai abstraktiniai vaiz-

mintis ir t. t. Jų parneštos naujienos iš mokyklos, kai jie ją pradėjo lankyti, pasipaskojimai apie savo draugus ir drauges lygiai taip pat rūpėjo. Iš tų pasisakymų aš sprendžiu, su kuo susitinka ir apie ką eina pasikalbėjimai. Per ilgesnį laiką galima suprasti, kokie jų draugų tėvai ir kokią itaka daro vienokiu ar kitokiu atžvilgiu. Į visus pasisakymus reikia kreipti atitinkamą dėmesį. Ir taip, nepaleisdami vaikų iš akių, tėvai pasieks, ko norės.

dai buvo puikūs. “Aukso Žąsį” verta paskaityti ir verta pamatyti visiems.

IŠTRAUKA

*Kai ima blykcioti aušrinė
ir gęsta prieblandoj diena,
mane pro miglą sidabrinę
aplanko nuostabi viešnia.*

*Vaikystės pasaka sviesi,
tu man tokia pati esi:
tu amžinai esi jauna,
nakties kerėjimų pilna.*

*Nepasiektoji, nerastoji, –
tiktai svajonėj mylima,
mane kadaise paviliojai,
pro šalį vėju dvelkdama ..*

**B. Pūkelevičiūtė,
“Aukso Žąsis”**

LEOKADIJA GAILIUŠIENĖ

Kai vaikai mato tėvų rūpestingumą, jie laikosi tėvų nurodyto kelio. Taip išvengiama daugelio nesusipratimų. Leidžiant vaikams daryti, kas jiems malonu ar patinka, jie eis, kur ir kaip beišmanys. Negerumus pastebėjus, bet į juos nereagavus, po kiek laiko gali būti per vėlu juos taisyti.

Bloga draugų ir aplinkos įtaka greičiau paveikia, negu gera. Laikytis tam tikros tvarkos visada yra sunku. Vaikai, nuo mažens pripratę prie tvarkingo gyvenimo, ir paaugę, būdami gimnazijoje ar kolegijoje, tokios tvarkos laikysis. Jeigu tėvai, vaikams būnant dar tik pradžios mokykloje, iš jų mokosi svetimos kalbos (čia kalbama apie ateivių vaikų tėvus), taikosi prie jų, pildo jų užgaidas ir dar juos laiko išmintingesniais už save, tai ko galima tikėtis iš vaikų, kada jie bus gimnazijoje ar kolegijoje. Bus taip, kad vaikai tėvus valdys, o ne tėvai vaikus. Šiuo atveju tėvai padaro daugiausia klaidų. Duktė tvarko motiną, sūnus tėvą. Nuo čia ir prasideda įtempti tėvų santykiai su vaikais.

Jei motina pastebi, kad jos duktė jau blogai mokosi, nesilaiko namuose nustatytos tvarkos, nesisako, kur buvo, kur eina, ji turėtų būtinai kuo greičiausiai sužinoti ir sudrausti dukterį. Dažnai motinos bijo klausti, nes skaito sa-

vo dukras už save išmintingesnėmis, mat, jos moderniškesnės, be to, jau ir "amerikones". Sūnus ar duktė tuo atveju pajunta, kas namuose autoritetas, ir jiems to tik tereikia.

Bendrai paėmus, motina vaikams yra daugiau nuolaidi, negu tėvas. Ją dažniau ir tvarko vaikai. Tada tėvas balso neturi, nes taip motinos sutvarkyta. Kitas tėvas nepasiduoda tokiai tvarkai, o kitas numoja ranka ir laukia, kuo čia viskas baigsis. Toks tėvo pasitraukimas iš kelio padaro daug žalos šeimoje. Tėvas, matydamas motinos nusileidimą vaikams, neturėtų ranka numoti, nes ir jis neša atsakomybę už vaikų gerą auklėjimą. Pašaliniai žmonės ar visuomenė nežino, kodėl taip šitoj šeimoj atsitiko. Sūnus ar duktė jokio mokslo nebaigė. Duktė nuėjo savo keliais, o sūnus matydamas, kad ir į ji tėvai nekreipia dėmesio, pradeda blogai mokytis, nes tėvai neįkvėpė mokslo vertės ir reikalingumo. Tėvelis toks geras, mokytis neverčia, dar sūnui ar dukrai nuperka automobilį, pats vargdamas su sena mašina, dažnai dirbdamas du darbu, kad tik tie vaikai būtų pranašesni už kaimyno vaikus.

Visi gerai žinome, kur dažniausiai nuveda mašinos, kiek jose laisvės, kiek užuovėjos pasislėpti nuo žmonių akių. Kada jau sūnui ar dukrai, dar nepilnamečiams, reikia vestis, tada motina rankas laužo, kaltina kitus — bloga Amerika, aplinka, kitų įtaka — o nežino, kad ji pati didžiausia kaltininkė. Net prieš pažįstamus didžiavosi, kad sūnus ar duktė jau eina su svetimtaučiu, o šie jaunuoliai dar gimnazijos nebaigė.

Daug yra tėvų, kurie gerai žino, kas dedasi su jų dukra ar sūnumi, bet nenori nieko

sakyti, mat, kai drausi, tai gali dar blogiau būti, o kai nieko nesakysi, tai vaikas manys, kad tau nerūpi. Iš patirties yra žinoma, kad vaikams patinka, jei jų gyvenimu įdomaujasi tėvai: kur jie buvo, kur ruošiasi eiti, kokia buvo jų kompanija, kaip praleido laiką, kada grįžo namo ir kas parvežė.

Daugumui tėvų tai visai neįdomu. Mat, vaikai jau į gimnaziją eina ir geriau už tėvus žino, ką daryti. Daugumui jaunimo toks tėvų nesikišimas į jų reikalus patinka. Tik tie, kurie pripratę prie kontrolės, norėtų, kad tėvai jų lauktų ar rytojaus dieną klaustų, kaip viskas praėjo. Kai jie prie to pripranta, tai su malonumu nori viską papasakoti, kaip viskas praėjo, kas pasisekė ar nepasisekė, jei dukrą reikėjo parvešti namo, tai kas parvežė.

Yra tėvų, kuriems visai nerūpi, kokios vaikų problemos. Aprengia, užmoka už mokslą, nuperka knygas, ir žinokis. Aš savo pareigą atlikau. Daug tėvų rūpinasi tik savo gyvenimu ir problemomis. Mėgsta "baliavoti", prisiminti gerus laikus, ir taip be jų neapsieina nei vienas viešas ar privatus parengimas. Grįžę namo, net nepasitikrina, ar visa šeima namuose.

Jei duktė, iš kur nors grįžusi tą pačią dieną, ar kitos dienos rytą nori su mama pakalbėti, pasipasakoti savo įspūdžius ar kai kurias savo pro-

blemas išspręsti, o tačiau mama jai atsako, kad ji šiandien pavargusi — gal vaikelį, rytoj, argi jau čia tokios svarbios tavo problemos — tai dukrai suskauda širdį, kad nenori jos paklaudyti, nes ji žino, kad jos mama su savo drauge kartais ištisas valandas praleidžia pas viena kitą ar prakalba telefonu. Ji pajunta, kad jos mama visai nesidomi jos gyvenimu, ištikimos draugės neturi, kas belieka daryti?

Kitą kartą vėl mėgina. Kaip ji norėtų, kad mama žinotų jos rūpesčius, gal ji irgi vienur ar kitur klaidų padarė. Kas ją geriau gali suprasti, jei ne mama? Mama vėl neturi laiko, ir taip duktė nususika nuo motinos. Štai kur didelė ir pagrindinė klaida tėvų santykiuose su vaikais. Juk kiekvienas žmogus, turėdamas savo širdyje skausmą ar rūpestį, nori išsipasakoti sau artimam ar mylimam žmogui. O ką jau bekalbėti apie jaunuolį ar jaunuolę!

Tėvai dejuoja, jog vaikai kalti, kad tėvų nesupranta. Bet uždeję ranką ant širdies prisipažinkime, kad valkai mus nori labai suprasti ir stengiasi, bet mes patys, tėvai, nuo vaikų tolstam. Dabar dar laikas ir ne per vėlu gyventi vaikų rūpesčiais. Kiekviena išmintinga motina ar tėvas, jei turės gerą valią, gerus norus, be didelio mokslo ir specialios literatūros mokės priėti prie savo vaikų, tik reikia gerų norų.

KAIP TINKAMIAU ŠVĘSTI JUNGTUVIŲ SUKAKTĮ?

Visose tautose yra paprotys paminėti žymesniusius gyvenimo įvykius tam tikromis iškilėmis. Svarbesnieji gyvenimo įvykiai: gimimo (teisingiau, krikšto) data, visuome-

ninės veiklos sukaktys, o ypačiai luomo pasirinkimo, kaip kunigystės, vienuoliškų įžadų ir santuokos.

Kartais yra švenčiamos, paminimos sukaktys tik kaip

proga draugus pasikviesti, pasivaišinti: metinės, kaip namas ar automobilis išgytas, kai vaikas mokyklą baigė ir pan. Kartą teko dalyvauti viename „jubiliejuje“, kur buvo minima metinės, kai sūnelis apautas kelnytėmis... Žinoma, tai jokie jubiliejai, jokios rimtai minėtinos sukaktys.

Santuoka yra religinis aktas, sakramentas, laisvai susituokusiųjų priimtas, kuriuo pradedamas naujas gyvenimo tarpsnis. Tad šio įvykio paminėjimas tam tikram laikui praslinkus yra prasmingas ir gražus. Paprastai yra švenčiama 25 metų santuokos sukaktis, paskui 50 metų, na, ir gana reti atvejai — 75 metų. Kasmet iškilmingai švęsti vedybų sukakti nėra priimta; tik abu susituokusieji tą dieną prisimena, vienas kitą pasveikindami, mažą dovanėlę įteikdami (vyras būtinai žmonai gėlių nuperka), be didesnių iškilmių, be svečių ir vaišių.

Čia pakalbėsime apie vadinamų sidabrinųjų vedybų sukakti (po 25 metų).

Rengiantis švęsti 25 metų vedybų sukaktį, tenka išspręsti tris klausimus: pamaldos bažnyčioje, kviestini svečiai ir pagaliau dovanos.

B a ž n y č i o j e . Besirengiantieji švęsti jungtųjų jubiliejų, iš anksto susitaria su vietos klebonu dėl pamaldų — padėkos Mišių, tą dieną jų intencija laikomų. Susitarus su klebonu, galima tam pasikviesti kunigą šeimos draugą (kartais net tą, kuris prieš 25 metus juos sutuokė). Kartais nuvykstama į tą pačią bažnyčią, kur vienas kitam prieš altorių prisiekė amžiną meilę. Neseniai patvirtintame Šv. Sosto lietuviškame rituale yra gražios apeigos švenčiant 25 metų vedybų sukaktį. Jų metu pakartojama seniai padarytoji priesaika, lyg ir atnaujinamas vienas kitam padary-

tasis ištikimybės ir meilės pareiškimas.

Savaime suprantama, kad „jubiliejai“, ateidami į bažnyčią, nesirengia taip, kaip prieš 25 metus. Moteris gražiu kostiumėliu arba suknele, tik be prašmatnumų, nerėžiančios spalvos, neapsikarsčiusi visokiomis gelėmis ir papuošalais. Vyras — tamsios (nebūtinai juodos) spalvos kostiumu.

Prieš altorių vyras ir žmona užima jiems paruoštą vietą klaupkoje, panašiai, kaip prieš 25 metus, kada ištarė „taip“. Už jų presbiterijoje arba pirmuose bažnyčios suoluose suklaupia vaikai, anūikai, giminės ir artimieji draugai. Patartina į šias iškilmes neprisikviesti per daug pažįstamų ir svečių, kad iškilmes neprarastų savo intymumo. Tai yra šeimos šventė ir todėl tik artimųjų aplinkoje turi būti atšvesta. Paprastai ją turi lydėti Dievo malonė, gaunama per šv. Komuniją. Yra gražu, kad ne tik jubiliejai, bet ir kiti tos šventės dalyviai tą dieną klaupiasi prie Dievo Stalo, jungdamiesi per Kristų su tais, kuriuos atvyko pasveikinti ir pagerbti.

S v e č i a i . Po Mišių paprastai būna vaišės. Kai kas jas daro kur nors restorane, su muzika, šokiais ir kitokiais „išmislais“. Tai nesiderina su šventės prasme ir nuotaika. Geriausia vaišės padaryti pas save namuose (nebent nesant vietos, kur nors kukliai restorane ar kavinėje). Pagal vietos papročius tokių vaišių metu paduodamas tortas su įrašytais linkėjimais, išgeriama šampano taurė už „jaunavedžių“ sveikata ir laimę. Vaišėse irgi dalyvauja tik artimieji giminės: vaikai, žentai, marčios, anūikai ir vienas kitas artimųjų draugų.

Paprastai kviestiniams svečiams iš anksto išsiuntinėjami pakvietimai. Nesiuntinėti

jų spausdintų; geriau ranka parašytas trumpas laiškelis ar net pakvietimas telefonu.

D o v a n o s . Paprastai „sidabrinėms“ jungtuvėms duodamos sidabrinės dovanos. Teko matyti, kaip viena šeima po tokių iškilmių tiesiog buvo apkrauta visokiais sidabriniais indais, servyzais, papuošalais. Kartais dovanojantieji, nesiklausę ir savo tarpe nepasikalbėję, atneša visiškai panašias dovanas. Paskui nė kur jas dėti, nė kaip naudoti. Ir lieka apkrauti stalai, pilnos spintos nereikalingo balasto.

Jei draugų ir pažįstamų dovanos yra suprantamos pirmą kartą susituokiantiems, jos bereikalingos ir nenaudingos jau 25 metus santuokoje išgyvenusiams. Dovanėles teikia tik artimiausieji: vaikai tėvams, vyras žmonai, žmona vyrui. Vengti per daug „naudingų“ dovanų: drabužių, virtuvės prietaisų, namų apyvokos daiktų. Dovana turi būti asmeniška, naudinga: vyrui — pinigine, cigaretėms dėžutė, kaklaryšis, rankogalių sagos, paveikslas rėmuose ir pan. Moteriai — rankinukas, žiedas, sagutė, auskarai ir kt., kas jai, dovanėlę kasdien vartojant, primintų vyro meilę ir dėmesį.

Taip pat ir artimieji, ypačiai vaikai ir anūikai, turi pasirūpinti įteikti savo dovanėles tėvams ar seneliams, jei jau ne ką kitą, tai bent gėlių puokštę.

Dvidešimt penkerių metų vedybų sukaktis yra gera proga pamišti buvusius praeityje nesutarimus, vaidus, nesusipratimus. Yra tarsi panaujinimas visa to, kas šeimoje yra gražiausia: savitarpinės meilės, vienas kito supratimo, atjautimo. Todėl ji turi būti atšvesta jaukioje ir intymioje atmosferoje, be bereikalingų išlaidų ir vargo.

Kiek kitaip yra švenčiamos

1965 - 1966 m. "Laiškų Lietuviams" straipsnio konkurso jaunimo grupėje trečiąją premiją laimėjęs rašinys.

ATSAKOMYBĖ MYLĖTI DIEVĄ, TĖVYNĘ IR ARTIMĄ *Viktutė Jurgaitytė*

Dabarties jaunimas yra labai tankiai kritikuojamas senesnės kartos. Ypač daug yra kalbama apie jaunuolių atsakomybę arba jos trūkumą.

Žinoma, nėra teisinga sakyti, kaip dalis suaugusiųjų sako, kad šių dienų jaunimas visiškai neturi atsakomybės jausmo. Bet taipogi nėra teisinga tą priekaištą atmesti vien teigiant, kad esame jauni tik vieną kartą, tai tegul jaunimas pasidžiaugia gyvenimu, kol gali.

Tarp tų dviejų kraštutinių sprendimų apie jaunimo atsakomybę ir jos stoką yra tikrasis vidurio kelias. Aplamai visas jaunimas negali būti pasmerktas dėl kai kurių jaunuolių; tai būtų tokia pat nesąmonė, kaip nužudyti žmogų dėl to, kad turi kreivą koją.

"auksinės" jungtuvės, kada bažnyčioje du jau seneliai apeigų metu gauna po lazdele su kryželiu, kaip laimingos senatvės ženklą. Žinoma, tada ir visa tos šventės atmosfera yra kitokia. Linkėdami skaitytojams ir jų sulaukti, apie tai pakalbėsime kita proga.

J. Sav.

Betgi jaunuoliai taip pat negali būti apgyvendinti kokiame atskirame pasaulyje, kuriame be rūpesčių, vargų ar atsakomybės linksmai gyventų iki to amžiaus, kai yra visuomenės jau laikomi "suaugę" ir "subrendę"; tokie jaunuoliai būtų išmesti iš to vaikiško pasaulio į šaltą, kietą vargo gyvenimą. Vaikas nuo mažens turi būti pripratintas dirbti ir, savotiškai, vargti; kad gerai ir pilnai subręstų. Bet svarbiausia, turi priprasti prie atsakomybės, nes iš tikrųjų kiekvienas — ar jaunas, ar senas — turi vieną svarbią atsakomybę. Tai atsakomybė mylėti.

Mūsų tikslas šiame pasaulyje yra gyventi taip, kad užsielnytume sau tikrą džiaugsmą po mirties danguje. Jį pasiekti turime tiktai mylėti. Be meilės nieko nėra, ir tik mylėdami mes prisiartinsim prie Kristaus, visos meilės šaltinio.

Mylėti yra ir jaunimo, ir vyresniųjų atsakomybė. Ji yra trejopa. Mes visi turime mylėti Dievą, tėvynę ir artimą ir savo gyvenimu išreikšti tą meilę. Ir ta meilės praktika yra jaunimo (ir visų) gyvoji atsakomybė dabartyje ir visados.

Viktutė Jurgaitytė, 15 m. amžiaus Mykolo ir Elenos Jurgaičių duktė. Gimė 1950 m. Čikagoje. Lietuviškai išmoko "mamytės vargo mokyklėlėje". Paskui lankė Čikagos Aukštesniąją Lituanistikos Mokyklą. Dabar lanko Putnamo Katalikų Akademiją ir gyvena mergaičių bendrabutyje Putname. Mėgsta skaityti, skambinti pianinu, piešti. Baigus gimnaziją, planuoja lankyti kolegiją.

Bet, žinoma, neužtenka ištartuoti tuos žodžius jaunimui ir tada sakyti: "Gerai, Jonuk, žinai savo atsakomybę. Dabar eik į pasaulį ir mylėk".

Savo meilę tėvynei išreikšti savo gyvenimu mes turime visomis jėgomis kovoti dėl Lietuvos laisvės. Mūsų kovos ginklai ne šautuvai, ne durklai ir tik dalinai malda. Bet tikrieji mūsų kovos ginklai yra mūsų gyvenimas. Turime įgyvendinti Jaunimo Metų šūkį: "Mūsų jėgos, mūsų žinios laisvai Lietuvai tėvynei!" Jei mes gyvensime taip, kad atsieksime sekančius keturis tikslus, tai ta bus didžiausia pagalba, kurią mes tik galime suteikti Lietuvai.

Pirma, mes turime pažinti Lietuvą — išmokti jos istoriją ir kalbą, pažinti jos kultūrą. Toliau, turime išsimokslinti, kad galėtume padaryti iš savo gyvenimo ką nors vertingo ir gražaus. Turime mokytis, kad nebūtumėm bet kas, bet kad būtume inteligentai. Ir turime mokytis, kad per mokslą susipažintume ir susidraugautume su svetimtaučiais; kai Lietuva bus vėl laisva, kad turėtume draugų už jos sienų, kurie per mus pamiltų ar bent ją pažintų ir gerbtų.

Be to, mes turime dalyvauti organizacijose, kad, kaip bendruomenė, “viską atnaujintume Kristuje” arba (kodėl ne ir?) viską “Dievui, Tėvynei ir artimui”.

Pagaliam, turime planuoti savo ateitį, ne tik atsižvelgdami į tėvų ir savo norus, ne tik į savo gabumus, bet ir į Lietuvą ir į tai, ko jai dabar reikia ar ateity reikės. Jei mes visa tai darysime, tai tikrai pagelbėsime Lietuvai.

Įrodyti savo meilę arti-

miems, mes turime visada jiems taip daryti, kaip norėtume, kad jie mums darytų. Net ir “smulkmenose”, arba kai nelabai norime išreikšti savo meilę kitiems (pvz. kai kas nors paprašo mūsų pagalbos, o mes, kitais dalykais užsiėmę, nenorėtume palikti, ką mes darome), turėtume nusiagalėti ir, nors nenoromis (bet tai nerodydami), jiems padėti. Juk, “kai save nugalėsi, nugalėsi pasaulį” Ir taip įrodysi savo meilę artimiesiems.

Savo meilę Dievui įrodyti galime didžiais dalykais (pvz. mirdami kankinio mirtimi už savo tikėjimą) arba, kas gali būti net sunkiau — “mažais” dalykais (pvz. paaukodami savo patogumą, nors ir nenoromis, atsikelti anksčiau paspėti į Mišias). Tai darydami mes įrodysime savo meilę Dievui.

Svarbiausia, įrodydami savo meilę tėvynei ir artimiesiems, tuo pačiu įrodysime savo meilę Dievui. O išreikšdami savo meilę Dievui, Tėvynei ir artimui, mes išpildysime savo gyvąją atsakomybę dabartyje.

pasiruošusios, galėtų už keleto metų grįžti kaip vienuolės. Vėl mokslas, organizacijos, stovyklos, kursai, veikla, bendradarbiavimas, bet jau tam, kad darytų Kristaus vardą. “Buvo pirma vasara vienuolyne, pirma diena stovyklos. Staiga jaučiau, lyg kažkokia baimė perėjo per širdį... ir staiga buvo daug veidukų su giliu pasitikėjimu akyse, irėjau pirmyn”. Tie veidukai neturėjo jos bruožų, kaip vaikas turi motinos — to ji atsisakė; bet ji dirba ir myli, kad vaikų širdyse būtų Kristaus bruožai: gerumas, atvirumas, dosnumas, kuriuos tiktai moteris gali vaiko širdyje įrašyti.

Gal tai kartojimasis? Gera motina stengiasi savo vaiką padaryti atviru, geru, dosniu. Bet juk žmonijai reikia ne vien gerų atskirų vienetų, bet ir bendros dvasios, bendros šeimos, apimančios daug mažesnių šeimų. Šeima, pajėgi ar nepajėgi, nėra izoliuota nuo kitų, neturi remtis vien savimi, bet yra dalis žmonijos, stengiančios tobulėti. Čia reikia asmenų, nepririštų prie savo vieneto, bet turinčių laiko, ir jėgų, ir noro priklausyti visiems, padėti visiems — ne savo išmintimi, bet krikščioniška meile. “Vienuolė eina pas kitus mylėdama Dievą, mylėdama juos. Ji eina pas juos su visom savo galiom, kaip ta, kuri jaučiasi pažįstanti Dievą ir tuo norinti pasidalinti. Ji eina kaip moteris, kuri myli žmogų, kiekvieną žmogų, tik taip, kaip moteris gali mylėti — tik meilė skiriasi nuo kitų moterų tuo, kad ji betarpiškai priklauso Dievui ir tam kitam žmogui, kuriuo rūpinasi”. Ji yra tam, “kad visi galėtų ateiti, ir sesuo vis turėtų ką duoti, ką paaukoti”.

Tam tikras paslaptینگumas supa vienuolę ar — tiksliau pasakius — jos sąvoką. Kar-

MOTERIS - KITU KELIU

Rašinyje cituojami Nekaltai Pradėtosios Marijos Kongregacijų jaunųjų vienuolių ir kandidačių pasisakymai.

SESUO M. JURGITA

Jaunimo Metų gegužės mėnuo skirtas lietuviškai šeimai, o tos šeimos centre yra motina: “gerai pasiruošusios jaunos lietuvės motinos reikšmė tautiškumui lietuviškoje šeimoje”. Kaip puiku būtų ir bus, jeigu dabartinės gimnazistės ir studentės sieks “pasiruošusios jaunos lietuvės motinos” idealo. Tai didelė dalimi išspręstų nutautėjimo problemą — ir daug kitų problemų.

Viena lietuviško jaunimo dalis, kad ir maža, yra pasirinkusi kitaip siekti moters idea-

lo. Rimtu juodu rūbu apsirengusios, bet gyvos ir linksmos, jos ruošiasi savo dalį atiduoti lietuvių Tautai ir visiems, su kuriais gyvenime susitiks.

“Mes esam jaunos, atėjom iš jaunųjų tarpo. Mes darėm tuos pačius dalykus, kuriuos jauni-mas dabar daro:ėjom į mokslus, priklausėm organizacijom, buvom stovyklose, kursuose, susitikom ir bendradarbiavom su draugais,ėjom į šokius...” Tada gyvenimas pasuko kitur arba jos pasuko gyvenimą: išsiskyrė iš draugų tarpo, kad,

IŠKARPA IŠ ANAPUS

Kai kuriems gyvenime, rodos, sekte sekasi. Nieko prieš, jei tą pasisekimą lemia nekalta likimo šypsena — sakytume, sekasi žmogui, ir gana. Bet jei kitus skriaudžiančiam piktadariui pasiseka be niekur nieko, neužkliūvant, slidinėti nuo vienos piktadarystės prie kitos machinacijų pagalba, kada už jį užstoja organizacinės viršūnės, tada

tai jau blogai. O taip pasi-taiko, ir, kaip atrodo, neper-rečiausiai okupuotoje Lietu-voje taip vadinamiems "ne-pareigybiniais asmenims", teisiškai neliečiamiems, su rusiškomis pavardėmis. Jie, rodos, gali sukti, o nebus, kaip nusipelno, nubausti, tik dėl akių "įspėti"... Ir greičiau uždarys dirbtuvę, negu kad jų vardą "su-teps". (Žemiau spausdina-

ma iškarpa yra iš "Komjau-nimo Tiesos", šių metų ba-landžio 20 d., tęsinys iš 1965 m. gruodžio 12 d. tame pa-čiame laikraštyje spausdin-to aprašymo "Nepareigybi-nis asmuo", perspausdinto "L. L." vasario nr. 83 psl.).

NEĮVEIKIAMA ASMENYBĖ

tais tai yra pavirtę į prietarus. Vienos dainos refrenas kartoja: "Mylėjau aš, kentėjau aš, dabar jau amžinai užmiršta". Pristatomas nuvilptos meilės paveikslas, kurios pasirinktas kelias yra užsidaryti vienuolyne, giesmeles giedoti, juodai apsirengti ir, duodama suprasti, laukti išlaisvinančios mirties. Dažnai tenka nugirsti nusistebėjimą, kad jauna moteris, kuriai, atrodo, galėjo gyvenime pasisekti, pasirinko būti vienuole. Gal tai tam tikru tradicinių formų ar pažiūrų išdava, bet ji šiais laikais nėra reali.

Paslaptis yra tokia: sveika, normali moteris pasirenka priklaudyti Kristui tiesioginiai, būti Dievo buvimo ženklui, būti visiems viskuo. "Tai, kad stojom į vienuolyną, nereiškia, kad visa kita peikiam ar žiūrim iš aukšto į kitus, bet norim tik prakiltinti, praturtinti, pasidalinti mintimis, troškimais, idealais, įsitikinimais, kad jaustumėmės viena, kaip sesuo broliui". Reikšminga, kad vienuolė vadinama "sesuo". "Varguose, sunkumuose, linksmuose momentuose — rankos atdaros, širdis pilna, išlieja meilę, supratimą, ir ji eina su Juo".

Tai yra kai kurių jaunų moterų idealas. Joms rūpi pasau-

lis, nes jos yra jo dalis. Jos norėjo paimti viso pasaulio našta, kad palengvintų ir pagerintų. Idealas aukštas, bet prieinamas. Kiekviena laiminga vienuolė jį savaip įkūnija. Vienuolė yra efektinga, "jei ji tikrai realistiškai užsidegusi Kristaus meile, Jo dvasia... Ji stengiasi užmiršti save ir savo norus. Ji nori dirbti bendram tikslui". Vienuolė kartais prieina, kur kitiems nepasiekiamas, nes "jie mato joje vilties. Jie eina pas ją, norėdami pagalbos, nes žino, kad ji juos ves geru keliu".

Tai nėra užsidarymas ir nusivylimas. Jaunos lietuvaitės vienuolės svarsto ir apmąsto, ypatingai Jaunimo Metų proga, "jaunos lietuvės vienuolės reikšmę tautiškumui lietuviškoje šeimoje". Jos nori dirbti savo Tautoje, likdamos prieinamos visiems, nori būti "priebėga, uola, paunksmė". Lietuviškoje aplinkoje jos prima lietuvių kultūrą ir nori prie jos prisidėti: jos moko, organizuoja, dalyvauja ir bendradarbiauja. Jos irgi yra Tautos veikianti dalis — su idealais, kaip kiti, su gabumais ir trūkumais, kaip kiti; dalis ne vien iškilmingų progų, bet Tautos kasdienio gyvenimo.

"Komjaunimo tiesos" praėjusių metų gruodžio mėn. 12 d. numeryje buvo išspausdintas A. Jazdausko feljetonas "Nepareigybinis asmuo". Jame buvo rašoma apie Zarasų rajono buitinio gyventojų aptarnavimo kombinato elektros variklių pervyniojimo cecho meistrą N. Sorkiną. Už kyšių priėmęs į darbą J. Konyševą ir žadėjęs išmokyti jį elektro-monterio amato, kelis mėnesius iš vaikino priedo dar ėmė beveik visą atlyginimą. Panašiai buvo apgaulinėjama ir kita darbininkė komjaunulė J. Andrijauskaitė. Rajono vykdomasis komitetas buvo informuojamas apie N. Sorkino suktybes, bet priemonių ilgai nesiėmė. Vėliau iškelta baudžiamoji byla prokuratūros kažkodėl buvo nutraukta.

Redakcija gavo atsakymą iš Zarasų rajono vykdomojo komiteto pirmininko E. Lazausko. Feljetone "Nepareigybinis asmuo" išdėstyti faktai teisingi, rašo drg. Lazauskas. Žmonių laiškai apie Sorkino nesąžiningumą buvo tikrinami paviršutiniškai, neišigilinant į jų esmę. Darbuotojai, blogai atlikę savo pareigas, įspėti.

Vadinasi, rajono vykdomasis komitetas savo klaidas pripažino. Na, o ką rašo LTSR Prokuratūra, kuri turėjo įsta-

Kasdieną matome žmones, gyvenančius šeimos, tautos ir valstybės bendruomenėse. Dirbdamas kartu su kitais, žmogus užsidirba maistą, drabužius, pastogę ir kitus gyvenimui būtinus dalykus. Bet kokių principu ar dėsniu remdamiesi žmonės pasidalina žemės turtais ir bendro darbo vaisiais? Kas iš tiesų nustato, kam ir kiek turi priklausyti, kai žmogus dirba su kitais ir

siekia savo ekonominės gerovės?

Į šį pagrindinį socialinio gyvenimo klausimą įvairios ekonomijos teorijos duoda vis kitokią atsakymą. Taip, pavyzdžiui, Adam Smith tvirtino, kad geriausias ekonominio gyvenimo reguliatorius yra įgimtas žmogaus egoizmas. Pagal aną kapitalistų patriarcho, kiekvienas žmogus siekia tik savo interesų ir, taip dary-

damas, pasiekia bendruomenės gerovės. Todėl, jo nuomone, valdžia turi saugoti privačią nuosavybę ir duoti žmonėms kiek galima daugiau ekonominės laisvės. Tiesa, žmonių interesai kartais yra vieni kitiems priešingi, bet pasiūlymo ir paklausos keliu jie savaime išsilygina rinkoje, panašiai, kaip gamtoje gyvulių ar augalų rūšys. Taigi, individo egoizmas yra geriausias

tymiškai įvertinti N. Sorkino darbelius?

Vienas atsakymas, pasirašytas tardymo skyriaus viršininko N. Kozlovskio, byloja, jog buitinio gyventojų aptarnavimo kombinate šiam reikalui nuodugniau ištirti yra paskirta revizija. Ir štai antrasis, galutinis atsakymas. Jame drg. Kozlovskis pirmiausia konstatuoja faktą, jog Sorkinas ištikrųjų paėmė 50 rublių kyši iš J. Konyševos tėvų, kad jam abu darbininkai atidavinėjo savo atlyginimą. Bet čia teisininkas nieko blogo nemato. Kyši gražino, o darbą atlikdavo vienas Sorkinas, tik darbininkų vardu paskyras išrašydavo. Išeina, kad drg. Konyševos ir Andrijauskaitė pusmetį nieko neveikė. Sveika logika ir faktai, esą baudžiamojame byloje, sako visai ką kita. Atsakymo pabaigoje skaitome jau girdėtą išvadą — Sorkinas nepareigybinis asmuo, todėl baudžiamosios bylos kelti nėra pagrindo.

Visa tai matant, peršasi mintis, jog yra kažkokia kategorija žmonių, kurie gali nusikaltti visuomenei ir likti nebaužiami. Tačiau juk tarybiniai įstatymai numato kiekvienam socialistinio gyvenimo normų

pažeidimo atvejui atitinkamą atpildą pagal nusikaltimo sunkumą ir aplinkybes. O N. Sorkinas, mūsų manymu, nusikaltimo sunkiai: ėmė kyši, klastojo paskyras, privertė jaunos darbininkus mokėti už "pamokas". Be to, jis J. Konyševos ir J. Andrijauskaitės nieko neišmokė. Jaunuoliai buvo tik priedanga machinacijoms. Vadinasi, apgavo, piktnaudžiavo pasitikėjimu. Už tai galėjo būti patrauktas atsakomybėn pagal Lietuvos TSR Baudžiamojo kodekso 151 straipsnį (sukčiavimas), o gal pagal kurį nors kitą? Nesiginčysime. Drg. Kozlovskis, kaip vyresnysis justicijos patarėjas, geriau žino, kokių straipsniu remtis, kad nesąžiningas Sorkinas būtų pagal nuopelnus nubaustas. Deja, kol kas drg. Kozlovskis tenkinasi tuo, kad vikrusis meistras nubaustas visuomeninio poveikio priemonėmis. O kaip? Prisiminkime feljetoną. Ten buvo parašyta, kad draugiškas teismas, kuriam pirmininkavo geras Sorkino pažįstamas G. Razdobutkinas, pareiškė jam... išpėjimą. Štai ir visa bausmė. Tiesa, nepamirštama pažymėti, kad dabar Sorkinas iš darbo atleistas. Apie tai oficialiu

raštu redakcijai pranešė ir vyr. butinio gyventojų aptarnavimo kombinato technikos remonto skyriaus viršininkas A. Gabrėnas.

Skaitant Sorkino atleidimo motyvus, prisimena viena pasakėlė. Pagavo sode čigoną bevagiant obuolius. Vagis pradėjo maldauti: darykit, ką tik norit, tik nemeskit per tvorą. Aha, vadinasi, bijai? Žybt, ir išmetė. Čigonas padėjo ir pasuko savo keliu.

Panašiai atsitiko ir Sorkinui. Noredami juo atsikratyti, Zarasų rajono buitinio gyventojų aptarnavimo kombinato vadovai nusprendė... likviduoti elektros variklių pervyniojimo cechą. Drg. Gabrėnas taip ir rašo redakcijai: likvidavus cechą, Sorkinas bus atleistas iš pareigų. N. Kozlovskis priduria: 1966 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 24 jau atleistas ryšium su dirbtuvių likvidavimu. Taigi, pasiėmęs darbo knygelę, kurioje puikuoja įrašas "atleistas pagal DĮK 47 straipsnio punktą "a", Sorkinas laimingai pakėlė sparnelius.

Mums atrodo, jog toks požiūris į nusikaltusius asmenis ir spaudos kritiką pernelyg nesveikas.

turto reguliatorius ir neribota žmogaus laisvė atneša tautos gerovę.

Karolius Marksas buvo priešingos nuomonės. Jo nuomone, ne individas, bet kolektyvas turi būti visų produktyvių priemonių savininkas ir privalo apspręsti visą produkcijos procesą bei padalinti jo vaisius. Individo egoizmas nežino ribų ir taip sukonceptuoja kapitalą, kad vienoje pusėje stovi proletarų armija, o kitoje pusėje turtuolių saujelė. Šie, turėdami kapitalą savo rankose, kontroliuoja ne tik ekonomini, bet ir politini bei kultūrinį gyvenimą. Jie pasi- laiko sau dalį darbininkų už- darbo ir tunka iš svetimo prakaito. Tik revoliucijos ke- liu galima išsprukti iš kapita- listų replių ir palaužti jų val- džią.

Šios dvi teorijos turi po tie- sos grūdą, bet jos nemato vi- sumos ir vienašališkai pabrė- žia tai individo, tai bendruo- menės teises. Adam Smith tei- singai sako, kad be laisvės ir privačios iniciatyvos nėra pa- žangos, bet jis ir jo sekėjai nesupranta, kas iš tiesų yra bendruomenė, kokios jos tei- sės ir pareigos. Bendruomenė nėra atskirų individų suma, suvesta į vieną vietą egoizmo, bet pastovus žmonių junginys, siekiantis bendro tikslo. Ją jungia bendras politinis, eko- nominis ar kultūrinis tikslas ir bendras įstatymų, valdžios ir etikos autoritetas. Indivi- das, turėdamas tarsi neribotą pažinimo ir siekimo galią, tu- ri labai ribotas fizines jėgas ir, būdamas vienas, nepajėgia padaryti tai, ką jo protas su- galvoja ir ko jo valia siekia. Todėl jis ieško kitų pagalbos ir jungiasi į bendruomenes.

Įsijungęs į šeimos, tautos ir valstybės bendruomenę, žmo- gus privalo skaitytis su kitų žmonių siekimais, laisve ir teisėmis ir negali švaistyti,

kaip jam patinka. Jis turi pa- žaboti savo egoizmą taip, kad nepažeistų kitų žmonių lais- vės ir teisių, nes ir jie turi tą pačią žmogaus prigimtį ir sie- kia tos pačios gerovės. Jei jis pats nesugeba ar nenori paža- boti savo egoizmo, jo egoizmą pažaboja bendruomenė, kurios tikslas yra žiūrėti visų narių labo ir gerovės.

Antra vertus, ir bendruome- nė turi respektuoti igimtas in- divido teises ir jo laisvę. Jei bendruomenė nepaisytų indi- vido teisių, tuokart ji praras- tų savo tikslą ir žmogui kenk- tų. Kur per daug pabrėžiamas bendruomenės autoritetas ir siauriamos individo teisės, ten žmogus dūsta ir skursta politiniu, ekonominiu ir kul- tūriniu atžvilgiu. Bendruome- nė ir jos nuostatai nėra tiks- las savyje, bet priemonė siek- ti kultūrinių, ekonominių ir politinių tikslų. Jie turi būti bendros tvarkos, o ne prie- spaudos organas. Trumpai, be individo laisvės nėra pažan- gos, be bendruomenės autori- teto nėra tvarkos.

Turėdami prieš akis šias so- cialinio gyvenimo tiesas, kata- likai sociologai, ekonomai, fi- losofai ir politikai kritikavo kapitalizmo ir marksizmo teo- rijas ir žingsnis po žingsnio sukūrė savo sistemą. Galima sakyti, kad ją atbaigė vokietis jėzuitas tėvas Heinrich Pesch, miręs 1926 m.

Pagrindinės tos sistemos mintys yra trys. Pirma, kiek- vienos bendruomenės nariai tik tada pasiekia savo ir kitų gerovės, kada jie yra solida- rūs. Bendruomenės nariai jun- giami ne tik savo interesų, bet bendro tikslo, bendro autori- teto ir bendros atsakomybės. Jie veikia ne vieni, izoliuoti ar atskirti, bet kartu su kitais. Bendruomenės nariai priklaus- so vienas nuo kito, yra atsai- kingi vienas už kitą ir, siek- dami savo naudos, neprivalo

prarasti iš akių bendro labo. Trumpai, vienas už visus, visi už vieną.

Antra, bendruomenė turi ne absoliučią, bet papildomą, subsidiarinę galią. Ką gali pa- daryti vienas žmogus, ten ne- reikia dviejų. Ką gali atlikti šeima, ten nereikia valstybės. Ką gali nuveikti draugija, są- junga ar bendrovė, ten nerei- kia visos tautos. Ką gali atlik- ti valstybė, ten nereikia tautų sąjungos.

Trečia, žmogus turi igimtas, nuo šeimos, valstybės ar tau- tos nepriklausomas teises, ku- rios visų privalo būti respek- tuojamos, pripažįstamos ir ne- liečiamos. Tačiau žmogus turi respektuoti ir kitų teises. Tik visiems lygių teisių pripažini- mas ir respektavimas atneša politinę, ekonominę ir kultū- rinę gerovę ir garantuoja tai- kingą žmonių bei tautų sugy- venimą ir bendradarbiavimą.

T. Heinrich Pesch idėjos nėra naujos. Apie žmonių soli- darumą jau buvo kalbėję hu- manistai, socialistai ir visokio plauko idealistai. Ne naujas dalykas igimtos žmogaus tei- sės ir bendruomenės autorite- to ribos. Nauja yra tai, kad T. Pesch įrodė, jog kiekviena politinė ar ekonominė sistema turi savo filosofiją, o tos filo- sofijos branduolys yra savitos pažiūros apie žmogų. Kapita- lizmo sistemoje žmogus yra individas, egoistas ir atpalai- duotas nuo dorovės dėsnių. Marksizmo sistemoje individas tiek turi teisių, kiek jam su- teikia visagalis kolektyvas. Krikščioniškoje s i s t e m o j e žmogus yra Dievo paveikslas, todėl laisvas ir savarankiškas. Bet laisvas tik dorovės ribose, atsakingas už save ir savo bendradarbius, siekias savo naudos, respektuodamas kitų laisvę ir igimtas teises.

Supratus šią solidarumo sis- temą, nesunku atsakyti į klau- simą, kokiuo principu ar dės-

AT EKRANO MIRGESY

THE SHOP ON MAIN STREET

Bedalijant akademijos premijas, viena Oscaro statulėlė atiteko čekoslovakų filmui „The Shop on Main Street“, kaip geriausiam filmui sveti- ma kalba. Tai natūralus, be pretenzijų, puikiai suvaidintas filmas.

Filme parodomas gyvenimas mažame Čekoslovakijos mies- telyje vokiečių okupacijos metu 1942 m. Vaizduojamas baisus sugedimas, kuris prasidėjo paprastu godumu, o, ne- pažabotai augdamas, išsiliejo masinėmis žudynėmis. Staigus perėjimas iš komedijos į tra- gediją tuo labiau išryškina jo baisumą. Momentais lyg aidu atsitreškia „The Diary of Anne Frank“ filmo atgarsiai. Čia lyg išgraviruotas visas hit- lerizmo siaubas, lyg išskap- tuotas tik vienas baisios tra- gedijos epizodas iš ilgosios istorijos lapų apie žmogaus nežmoniškumą žmogui.

Šiame nacių okupacijos fone pinasi dviejų žmonių gyvenimas. Stalius, vardu Tono, turįs šunį ir ambicingą, nuolat bur-

niu remdamiesi žmonės pri- valo pasidalinti bendro darbo vaisiais. Pasidalinimas gali vykti arba laisvu susitarimu, arba tarpininkavimu, arba bendruomenės autoriteto sprendimu. Tik tas pasidali- nimas yra teisingas, kuris vi- siems leidžia pasidžiaugti bendro ekonominio, politinio ir kultūrinio darbo vaisiais.

buliuojančią zirzlę žmoną, vi- siškai nesidomi politika. Jis ir savo kvailą svainį niekina dėl asmeniškų priežasčių, o ne dėl to, kad šis yra vietinio fašis- tinio dalinio pareigūnas-gau- leiteris. Svainis paskiria Tono „arijų kontrolieriumi“ mažos krautuvėlės, kurios savininkė yra pusiau žliba, pusiau kur- čia žydė. Šios senos našlės parduotuvė yra tokioje blogo- je finansinėje padėtyje, kad kiti žydai ją išlaiko. Švelnus, protingas ir jautrus vyras pa- mėgsta nepaprastai švelnią se- nutę. Ar jis mėgina ją išgel- bėti? Tragiškoji ranka palie- čia ją, neaplenkia net jo.

Beveik per du trečdaliu fil- mo režisoriai Jan Kadar ir Elmar Klos, atrodo, rutuliuo- ja tylu, bet efektingą susikir- timą tarp nacių ir žydų. Ta- čiau humoras aštriai pasisuka teroro link, kai kariai rankio- ja visus tuos, kurie dėvi Do- vydo žvaigždę.

Pasižymėjusi žydų aktorė Ida Kaminska paliečia net la- biausiai abejingą žydams šir- dį savo subtiliai puikiu cha- rakterizavimu. Betgi Tono (Josef Kzoner) išgyvena visą tragediją žmogaus, pakliuvu- sio į civilizacijos dvasinių, moralinių ir politinių nenuo- seklumų pinkles. Kromer — nepamirštamas. Jo sukurtasis Tono yra paprastas kaimietis; tai nenusimanąs kvailys, tai šviečias išminčius; čia teisin- gas maištininkas, Čia vėl ne- kalta auka, kankinys ir tikras žmogus.

Parašai anglų kalba.

CAST A GIANT SHADOW

Jau ne vienas filmas buvo pastatytas apie Izraelio pa- stangas tapti nepriklausoma tauta, tačiau dar ateis laikas, kai bus pastatytas geras — pirmos rūšies filmas.

„Cast a Giant Shadow“ nėra toks. Jei norėta pastatyti rim- tą, biografinį filmą, kokį ne sykį Hollywood'as išleido, tai irgi buvo padaryta kieno nors klaida ar mažų mažiausiai ne- susipratimas.

Dar visai neseniai buvo ge- rai žinoma istorinė figūra — tvirta asmenybė — virtęs he- rojų pulkininkas David Mar- cus (simpatिंगai pravardžiuo- tas „Mickey“). Tai žydas, bai- gęs West Point karinę akade- miją, tapęs Niujorko miesto burmistro Fiorello La Guardia įgaliotiniu kovoti su nusikal- timais. Jis taipgi buvo presi- dento Rooseveltto patarėju ka- ro metu ir padėjo aktyviai or- ganizuoti garsųjį Nuernbergo teismą. 1948 m. jis buvo Izrae- lio vyriausias vadas kovose su arabais. Ten jis ir buvo atsi- tiktinai nušautas.

Tačiau šios spalvingos asme- nybės vos bespalvis šešėlis te- liko ekrane. Nors filmui pa- grindu buvo nuostabi medžia- ga bei pavojingi ir įdomūs lai- kai, tačiau visumoje — men- kas įspūdis. Tai buvo laikai, kai britai traukėsi iš buvusios Palestinos, o arabai ruošėsi pulti vos gimstantį Izraelį. Ir liko klausimas, ar naujoji tauta pajėgtų išsilaikyti.

Marcus (Kirk Douglas) tėra

neįtikinantis, popierinis "herojus". Angie Dickinson jo žmonos rolėje, Sebta Bergen kovojančios žydaitės ir kiti, įskaitant patį Douglas, veda neįtikimą dialogą kovos laukuose ir kitur, nuvertinantį visą situaciją. Nedaug tepadedą stipriųjų John Wayne bei Frank Sinatros pasirodymai.

Tik suaugusiems.

THE SINGING NUN

Vargiai kuris kitas filmas pralenkia "The Singing Nun" savo švariom, linksmom, kiek sentimentalumu atsiduodančiom pramoginėm savybėm, tinkančiom visai šeimai, (ne-bent tik "The Sound of Music").

Tačiau labiau išreikalaujanti publika lengvai galėtų jį atmesti, kaip marcipaniniai saldžiai, negyvenimišką fantaziją, pastatytą paviršutinišku, lengvabūdišku šablonu apie vienuoles.

Šis pusantros valandos trunkąs filmas susuktas pagal tikrą įvykį. Prieš porą metų giedri Belgijos domininkonių vienuolė Soeur Sourire (Sesuo Šypsena), pati pritardama gitara, užkariavo visą pasaulį savo nuotaikinga daina "Dominique". Įdainavusi plokštelėn, ji tapo garsenybe. Plokštelių buvo išparduota milijonais, o ji pati buvo Ed Sullivan'o pakviesta jo televizijos programon.

Dabar gi ši pusiau pramanyta biografija ekrane yra nuotaikinga, bet ir labai nereali. Debbie Reynolds sesers Ann rolėje yra tipiška hollywoodiška moderni vienuolė — pudruotu, dažytu veideliu ir vėjavaikišku elgesiu. Ji dainuoja savo nuosavu mažu, bet maloniu balseliu.

Seseriai Ann atvykus į samaritiečių namus prie Gento miesto, Belgijoje, josios balso gražumas suįdomina kunigą

(Ricardo Montalban). Šis nuveda ją pas įdainavimo į plokšteles kompanijos aukštą tarnautoją (Chad Everett). Lengva atspėti, jis yra ne kas kitas, kaip buvęs išimylėjęs į ją studentas, kai jie abu studijavo Paryžiaus muzikos konservatorijoje ir ji dar nebuvo vienuolė.

Netrukus sklinda "Dominique", "Brother John" ir kitos dainos, pritariant jos mėgiama ispaniška gitara, pavadinta "sesele Adele", kurios vienu akimirksniu iškelia ją į garsenybes. O kas po to? Lieka tik grįžimas į vargą, seselei pasirinkus misijonierės darbą Afrikoje, tarnaujant Dievui ir vargšams, teikiant medicinę pagalbą.

Sally Benson ir John Furia Jr. tekstas dvelkia gryna fantazija ir net nebandoma pamėginti paskleisti bent kiek gyvenimiškesnio jausmo. Ta pačia vaga rieda ir Henry Koster režisūra. Perdaug nu-piginta įvedant buvusią meilę.

THE TROUBLE WITH ANGELS

Nuo "The Bells of St. Mary's" filmo pastatymo Hollywoodo rašytojai skleidžia savo įsivaizdavimą, kad vienuolės praleidžia daug daugiau laiko žaisdamos beisbolą, kamuoliu ar sviediniu su vaikais, važinėdamos motorizuotom priemonėm, dainuodamos ar kaip kitaip besilinksmindamos, negu pamaldžiai besimelsdamos.

Dabar vien tik Čikagos miesto centre rodomi trys filmai apie vienuoles su didžiu-liu pasisekimu: "Sound of Music" išsisiūbavęs 16-tą mėnesį, "The Trouble with Angels" ir "The Singing Nun".

Filme "The Trouble with Angels", pastatytame pagal Jane Trahey romaną "Life with Mother Superior", vienuolyno motinėle pergyvena

tikrą "nervų karą", kol ji susitvarko su dviem išdykusiom jaunuolėm. Ir šventosios kant-rybės trūktų, turint mokinėmis tokias dvi pilnas gyvybės, fantazijos bei išsigalvojimo paaugusias mergaites, kaip Hayley Mills ir June Harding. Rūkančios (ir dar cigarus!) studentės, atrodo, lyg būtų pasiryžusios prievarta bei jėga apversti aukštyn kojom senąją šv. Pranciškaus akademiją.

Hayley Mills (gyvenime dabar jau panelė) — tikras žemčiūgas savo vaidyba nuo vaikystės, sukuria gyvos studentės tipą: tai labai geros širdies katalikė mergaitė, kuri po keturių metų studijų pasirenka kelią tiesiai į noviciatą.

Rosalind Russell — motinė-lės rolėje išlaikė tinkamą pa-garbą, kaip tinka parinktai rolei bei kaip pasaulinio garso komedijantė lengvai sugebėjo.

Tinka žiūrėti visai šeimai.

Stasė Semėnienė

A MAN COULD GET KILLED

Kriminalinių filmų pastaty-mai paskutiniu laiku tapo tokie patrauklūs, kad jų popu-liarumas labai paplito. Dažniausiai jų herojais vaizduo-jami stebėtinų sugebėjimų patrauklūs vyrai, kurie ope-ruoja tarptautiniame šnipų ir vagių sluoksnyje. Jie visuo-met, savo sugebėjimų dėka, sėkmingai atlieka užduotas misijas, visad likdami garbin-gais herojais.

Filme "A Man Could Get Killed" mėginta sekti šia popu-liaria kryptim, tik šis fil-mas jau komedijos pobūdžio. Jo herojai specialių sugebėji-mų neturi, kad galėtų sklan-džiai uždavinius atlikti. Dėl šio trūkumo kaip tik ir kyla įvairios komiškos situacijos. Filme taip pat nepraleidžia-ma proga kontrastais išryškin-ti aukščiau apibūdintų krimi-

KOKS PASAULIETIS

Su įdomumu skaičiau "Laiškų Lietuviams" konkurso dalyvių pasisakymus "Kokį aš noriu matyti kunigą". Dabar aš norėčiau paskaityti — žinoma, ypač tų pačių autorių — straipsnius, kokį jie norėtų matyti ir koks turėtų būti pasaulietis, ypatingai šiuo laiku, kada pasaulietis braunasi į Bažnyčią apaštalausti.

Petras Pagojus, Detroitas

RIMTAS VIRŠELIS

Noriu pasveikinti Jus dėl labai vykusio pakeitimo vir-

šelio Jūsų "Laiškuose Lietuviams". Šis naujas viršelis yra labai estetiškas ir r i m t a s .

Kun. Leonardas Gižinskas

SU JAUNIMU

Manau, kad ateityje "L. L." bus dar daugiau skaitomi, nes jie apima ir sprendžia visus gyvenimo klausimus, o jaunimas jame plačiai bendradarbiauja ir gali laisvai pareikšti savo nuomonę kartu su vyresniojo amžiaus žmonėmis.

Sesuo M. Aloyza Gonzaga, Prancūzija

TIESUS ŽODIS

Tiesus ir nesvyruojantis žodis yra jėga, kuri daugeliui mūsų padeda rasti tiesų kelią į gėrio ieškančio žmogaus širdį. Tegul mūsų kilmingųjų ir tauriųjų lietuvių pralietas kraujas, kaip a. a. arkivyskupo Reinio, vyskupo Borisevičiaus bei šiandien už tiesą ir savąją tautą kenčiančio kardinolo Višinskio pasiaukojimas, tebūnie tie šviesiausi švyturiai Jūsų skleidžiamoms idėjoms bei mintims.

St. Juras, Čikaga

nalinių filmų fantastišką "specialių agentų" herojiškumo perdėjimą. Pavyzdžiui, vienas iš anų filmo herojų (James Garner) užklauiamas, ar jį vadinti vardu ar gal numeriu.

"A Man Could Get Killed" yra farsas apie vagius ir inspektorius. Veiksmas sukasi apie prarastus deimantus Portugalijoje. Deimantus ieško anglų ambasados tarnautojas (inspektorius), kuris, save maskuodamas, įpainioja amerikietį (James Garner), būk tai jis esąs tas inspektorius. Amerikietis, pajutęs esąs įveltas į tarptautinę deimantų vagių rinką, nutaria padėti surasti deimantus. Jam į pagalbą ateina profesinis šnipas (Toni Franciosa) ir vylinga portugalė (Melina Mercouri).

Filmas gana nuobodus, nes situacijos, kurios turėtų būti komiškos, labai silpnai išvys-

tomos. Veiksmai primena kartūnų tipo humorą, kur veikėjai vienas kitą veja, o pabaigoj visi, sulėkę į krūvą, prisi-trenkia.

Aktoriai nepasižymi ypatinga vaidyba. Ypač tenka nusi-

vilti Melina Mercouri, kuri savo ankstyvesniuose vaidmenyse tikrai geriau pasirodė.

Filmas silpnokas. Yra geresnių panašių pastatymų.

Dalė Koklytė-Lukienė

**JUNGTINIŲ
AMERIKOS
VALSTYBIŲ IR
KANADOS
LIETUVIŲ
BENDRUOMENĖ
RUOŠIA**

**TREČIAJĄ
DAINU
ŠVENTĘ**

**TARPTAUTINIAME
AMFITEATRE
ČIKAGOJE
1966 — VII — 3;
3 VAL. P. P.**

JAUNIMO KONGRESAS

1966, Jaunimo Metų vasara bus viena iš reikšmingiausių laikotarpių ne tik lietuvių jaunimui, bet ir visai lietuvių visuomenei. Į sekančius įvykius suplauks jaunimas iš daug kraštų. Birželio 19-25 d. Dainavos stovykloje vyksta Jaunimo Vadovų Studijų savaitė. Birželio 25-30 d. bus Pasaulio Lietuvių jaunimo stovykla Dainavoje.

Birželio 30 d., 7:30 val. vak. — PLJ Kongreso atidarymas; paskaita “Jaunimo reikšmė tautoje ir išeivijoje”; 9:00 val. “Miss Lithuania” rinkimai, 10:00 val. šokiai.

Liepos 1 d. — 9:00 ved. ryto pranešimai iš kitų kraštų; 11:00 val. paskaita “Kaip mes keičiamės svetimoj aplinkoj”; 2:30 - 5:00 val. po pietų — sekcijos: 1. “American Lithuanians in U.S.A.” (anglų kalba), 2. sporto sekcija, 3. simpoziumas “Jaunimas, jo organizacijos ir visuomenė”, 4. “Laisvinimo darbas ir jaunoji karta”, 5. mokslievių sekcija, 6. religinė sekcija: simpoziumas “Kristus ir šių laikų jaunimo ieškojimai”, 7. lituanistinių mokslų sekcija, 8. sekcija apie komunizmo metodiką, 9. karių ir veteranų sekcija. 8:00 - 10:00 val. vak. — meninė vakaro programa. 10:00 val. vak. — šokiai.

Liepos 2 d. 9:30 val. ryto paskaita “Žvilgsnis į pavergtą Lietuvą; 10:30 val. simpoziumai: 1. “Lietuvos ir Rytų Europos padėtis”, “Gyvenimas Lietuvoje” ir 3. Kultūrinis ir religinis pasireiškimas krašte”. Po pietų 1:30 val. — sporto rungtynės. Marquette parke; simpoziumas “Tautinė ištikimybė svetur” ir paskaita “BencTruomenės išeivijoje”. 4 val. po pietų — PLJ Kongreso uždarymas su paskaita “Lietuvių Jaunimas pasaulio idėjų plotmėj”. 7:00 val. vak. — PLJ Kongreso banketas su šokiais.

Liepos 3d. — 10:00 val. ryto Mišios šv. Kryžiaus parapijos bažnyčioje ir 10:15 val. ryto Mišios Marijos Gimimo parapijos bažnyčioje. 10:00 val. ryto evangelikų pamaldos Tėviškės parapijoje. 3:00 val. po pietų — Trečioji Dainų šventė Tarptautiniame Amfiteatre (International Amphitheatre).

AUKOJO

“Laiškų Lietuviams” leidėjai Tėvai Jėzuitai dėkoja visiems skaitytojams, auka parėmusiems žurnalo leidimą. **7 dol.** aukojo O. Ušlienė (Čikaga); po **6 dol.** — B. Galvanauskas (Cicero), V. Lukoševičius (Čikaga); **4 dol.** — J. Jusys (Worcester); po **3 dol.** — J. Sadūnas, A. Balčytis, A. Reivytiš (visi iš Čikagos); po **2 dol.** — D. Kriaučiūnienė, dr. J. Kižys, S. Charžauskas (visi iš Čikagos), A. Kubilius (Cicero), A. Baltrukėnas (Akron), P. Grauziniene (Los Angeles), P. Mikalauskas (Omaha), V. Daugėla (Washington).

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Ant. Maceina. DIEVO AVINĖLIS. Kristus Rytų Bažnyčios išvalgose ir pergyvenimuose. Savo lėšomis išleido prel. Pr. Juras. Spaudė Immaculata Press.

SKAUTŲ AIDAS. Balandis. Oficialus Lietuvių Skautų Sąjungos organas. Redaguoja Ant. Saulaitis.

ATEITIS. Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Balandis. Red. S. Radvila.

J. Kapačinskas. SIAUBINGOS DIENOS. 1944-1950 m. atsiminimai. Čikagos Lietuvių Literatūros Draugijos leidinys. 1965. Autoriaus surašyti netolimos praeities pabėgėlių gyvenimo aprašymas.

TRIJŲ KRYŽIŲ ŠVENTOVĖ. (Shrine of the Crosses). Daytono (JAV) lietuvių Trijų Kryžių šventovės iliustruotas albumėlis.